
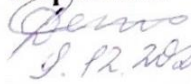

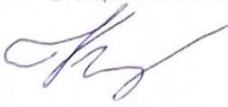
**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Пояснювальна записка
до дипломного проекту
магістра
на тему

**ГОБЕЛЕН «МЕЛОДІЯ» І МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ
НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНУ НА ЗАНЯТТЯХ У ЗАКЛАДАХ
ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Виконав: Михайліченко Тетяна Миколаївна,
студентка 1 курсу, групи 20 мгом
спеціальності 023 Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація

Керівник:
Д. 12. 2021 Руденко І.В., доцент, кандидат
педагогічних наук, доцент кафедри
образотворчого мистецтва
Національного педагогічного
університету імені М.П.Драгоманова

Рецензент:
24. 11. 2021 Комаровська О. А., професор, доктор
педагогічних наук, завідувач
лабораторії естетичного виховання та
мистецької освіти Інституту проблем
виховання Національної академії
педагогічних наук України

КИЇВ 2021

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

Педагогічний факультет

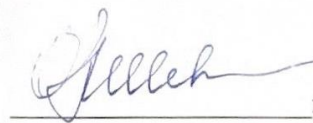
Кафедра образотворчого мистецтва

Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр

Напрямок підготовки 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтва, декоративне мистецтво, реставрація

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
професор Шевнюк О.Л.

“ 10 ” листопада 20 20 року

**З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ СТУДЕНТУ**

Михайліченко Тетяна Миколаївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи (проекту) Тобілея „Меморія“ і меморіальне дослідження механізму нещасного випадку на замкнених у замках художньої вищої освіти

керівник роботи (проекту) Руденко Ю.В., доцент, к.п.н., доцент кафедри образотворчого мистецтва,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання) НПУ імені М.П. Драгоманова

затверджені наказом від “ 10 ” листопада 20 20 року № 3

2. Строк подання студентом роботи (проекту) 30 листопада 20 21 року

3. Вихідні дані до роботи (проекту) розробити матеріал навчання нещасного випадку студентів вищої навчальної заклади та естетичної відповідності нещасного випадку „Меморія“

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) - конкретизувати історико-технологічні особливості тобілея; - дослідити аспекти образотворчих акцій і пропозицій авторської композиції та на його основі створити власний нещасний випадок „Меморія“; - презентувати динамічну процесу творчого процесу над художньою об'єктом нещасного випадку; - розробити естетичні методи навчання нещасного випадку для студентів вищої художньої навчальної заклади.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

лінійні, акресові нещасні, часка для нещасного випадку

6. Консультанти розділів роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Замітка	Руденко Т.В., доцент, к.п.н.	20.10.2020	15.11.2020
Творча робота	Руденко Т.В., доцент, к.п.н.	20.10.2020. [підпис]	16.11.2020 [підпис]

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Затвердження теми дипломного проекту	вересень 2020р.	викон.
2.	Збір теоретичного, практичного та творчого матеріалу до дипломного проекту	жовтень 2020р.	викон.
3.	Затвердження ескізів дипломного проекту	листопад 2020р.	викон.
4.	Творча робота над дипломним проектом	вересень 2021р.	викон.
5.	Формулювання висновків дипломного проекту	листопад 2021р.	викон.
6.	Попередній захист проекту	лютий 2021р.	викон.

7. Дата видачі завдання **20 жовтня 2020 р.**

Студент

[підпис]

Михайленко Т.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи (проекту)

[підпис]

Руденко Т.В.
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання дипломної роботи (проекту) і контролю за ходом роботи з боку кафедри і директора інституту (декана факультету).
2. Розробляється керівником дипломної роботи (проекту). Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210 × 297 мм), 2 сторінки

Форма № Н-9.03

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М. П. ДРАГОМАНОВА**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ДЕРЖАВНОЇ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ**

Направляється студент Михайленко Тетяна Михайлівна
(прізвище та ініціали)

до захисту дипломної роботи (проекту)

за напрямом підготовки **02 Культура і мистецтво**

спеціальністю **023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,**

реставрація

на тему: Таблиця „Мелодія“ і методика оволодіння технікою
(назва теми)

кленкового гобелену на замовлення у закладах
художньої вищої освіти

Дипломний проект і рецензія додаються.

Декан Факультету

проф.Олефіренко Т.О.

(підпис)

Довідка про успішність

Михайленко Т.М.

(прізвище та ініціали студента)

за період навчання на педагогічному факультеті з 20 20 року до 20 21

року повністю виконав навчальний план за напрямом підготовки,

спеціальністю з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно 47,06%, добре 52,94%, задовільно 0 %;

шкалою ECTS: А 47,06%; В 29,41%; С 23,53%; D 0 %; E 0 %.

Секретар факультету

А.О.Олефіренко
(підпис) А.О.
(прізвище та ініціали)

Висновок керівника дипломної роботи (проекту)

Студентка

Михайлісенко Тетяна
 вчасно написала дипломну працю.
 Творча робота захищена її змістом.
 Не вимагаючи на керівника дипломної
 роботи засудовує на хорошу оцінку
 та може бути рекомендована до захисту
 і присвоєння кваліфікації магістра
 образотворчого мистецтва

Керівник роботи (проекту)

[Підпис]
 (підпис)
 “05” грудня 2011 року

Висновок кафедри про дипломну роботу (проект)

Дипломний проект розглянуто.

Студент Михайлісенко Т.М.
 (прізвище та ініціали)

допускається до захисту даного проекту в Державній екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри

образотворчого мистецтва [Підпис] професор О. Л. Шевнюк

Примітки:

1. Зазначаються дані щодо навчальних досягнень студента за період навчання у вищому навчальному закладі, висновок керівника дипломної роботи (проекту) та висновок кафедри про дипломну роботу (проект).
2. Формат бланка А5 (148×210 мм), 2 сторінки.

ВІДГУК НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Михайленко Тетяни Миколаївни

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності одружовані мистецтво, декоративне мистецтво,

ОКР реставрація
майстер

Тема дипломної роботи

Годення «Малюнків» і методика оцінювання
технічної історичної гонимості на ринку
в Україні у закладах вищої освіти

Матеріали

1. Актуальність теми заснована на тому, що збільшилася
кількість технічних працівників та майстрів
технічної історичної гонимості, що
використовують різні традиційні гонимості.

2. Позитивні якості роботи

Вперше проаналізовані гонимості М. Білас
«Молоді мистці» і «Самостійна гонимість гонимості
технічної історичної гонимості на ринку
в Україні»
створеною гонимості виконано у практичній гонимості
гонимості гонимості гонимості.

3. Практична цінність висновків і рекомендацій полягає у виробаруванні
в практичній гонимості гонимості гонимості гонимості
гонимості гонимості гонимості гонимості

4. Наявність недоліків

Примітки гонимості гонимості гонимості гонимості

4. Загальна оцінка роботи

Гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості
гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості
гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості

Науковий керівник

Гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості
гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості
гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості

Гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості
(підпис)
«9» гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості р.

Гонимості гонимості гонимості гонимості гонимості

(прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ

Михайліченко Тетяна Миколаївна

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

Зі спеціальності 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
ОКР магістр

Тема дипломної роботи

Тобісен „Методів“ і методика оволодіння технікою
неніканого тобісену на заміських у закладах художньої
всичот освіти

1. Висновок про ступінь відповідності виконаної роботи дипломній кваліфікації і профілюючій спеціальності магістерський проєкт відповідає
дипломній кваліфікації та профілюючій спеціальності

2. Перелік позитивних якостей роботи (з виділенням елементів творчості)

У теоретичній частині проєкту вперше запропоновані завдання
універсального призначення з метою заохочення студентів
створювати практичні вироби; Деякі методики дослідження
опубліковані у матеріалах наукової конференції. Формування
сучасних педагогічних технологій на основі елементів на
базі педришу „Молодий вчитель“ Михайліченко Т. М. „Методика
оволодіння технікою неніканого тобісену на заміських у закладах
художньої всичот освіти“ с. 107-110 . на апробовані під час
всичоту на конференції 4-5 чудних годин; Творча частина проєкту -
неніканий тобісен „Методів“ відображає художній образ
методів завдяки керуванню графічних ліній та шпел

3. Перелік основних недоліків роботи

У теоретичній частині проєкту бачимо ширше
подання практичних завдань в методичній
У творчій роботі є коментарі до малюнк.

4. Загальна оцінка роботи Дипломний проект заснується на поглиблене ґрунтоване та логічне обґрунтуванням доцільності до захисту

5. Висновок про можливість присвоєння випускнику кваліфікації

Дипломантка, Миколаївсько Тереня, заснується на присвоєнні дипломної кваліфікації і професійної спеціальності

Рецензент _____

(підпис)

Комаровська О.А.

(прізвище, ініціали)

Професор, доктор педагогічних наук, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

(вказати вчений ступінь, наукове звання, посада та місце роботи)

« 24 » листопада 20 21 р.

Олександр Мисенко З. В.

Комаровської О.А.

Довідка
про результати антиплагіатної перевірки магістерської роботи

Комісією з академічної етики факультету педагогіки і психології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова здійснено перевірку магістерської роботи на тему: Гобелен «Мелодія» і методика оволодіння технікою нетканого гобелену на заняттях у закладах художньої вищої освіти студентки (та) 2 курсу спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація Михайліченко Тетяни Миколаївни щодо дотримання норм академічної етики.

За результатами аналізу роботи та аналізу звіту подібності, який було згенеровано системою виявлення збігів/ідентичності/схожості компанії UNICHECK, комісія дійшла до наступного висновку (*вибрати один з варіантів*):

1) Комісією не виявлено академічного плагіату. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

2) *Комісією частково виявлені текстові запозичення – 7,05%, а саме порушення процедури самоцитування статті автора у фаховому науковому виданні за темою кваліфікаційної роботи. Дана магістерська робота може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.*

3) Комісією виявлено академічний плагіат (обґрунтування факту академічного плагіату додається). Дана магістерська робота не може бути допущена до захисту на засіданні Екзаменаційної Комісії.

4) Інше

Голова комісії

Секретар комісії

Дата 25.11.2021р.

Матвієнко О.В.

Шулігіна Р.А.

Ім'я користувача:
Матвієнко Олена Валеріївна

ID перевірки:
1009300353

Дата перевірки:
22.11.2021 19:43:03 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
22.11.2021 20:56:40 EET

ID користувача:
95448

Назва документа: Михайліченко

Кількість сторінок: 38 Кількість слів: 7996 Кількість символів: 62079 Розмір файлу: 81.70 KB ID файлу: 1009326220

7.05% Схожість

Найбільша схожість: 3.87% з Інтернет-джерелом (<http://molodyvcheny.in.ua/files/conf/ped/47dec2020/28.pdf>)

0.81% Цитат

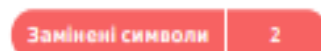
2.2% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 1%)

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Поиск в Google

google.com/search?tbs=sbi:AMhZZiuumjT7toqf5IFhK3Xt5nuRAwqWBN_1pWKKJ8elrkb-gcnqjR3zrA4j8lxvE5qUBta2fO4ziL

teckiz.jpg

more.

Похожие изображения

Отзыв

Страницы с подходящими изображениями

<https://ru-ru.facebook.com/groups>

Windows taskbar with icons for Start, Search, Chrome, File Explorer, Photoshop, Edge, Word, and a notification area showing 63.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ГОБЕЛЕН У ПРАКТИЧНІЙ І ТВОРЧІЙ РОБОТІ ВИКЛАДАЧА У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	6
1.1. Історико-технологічні основи гобелену	6
1.2. Аналіз образотворчих джерел відповідно досліджуваній темі диплому	10
1.3. Експериментальний пошук художнього образу для нетканого гобелену «Мелодія»	13
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА НАВЧАННЯ НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНУ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	17
2.1. Мета і зміст навчання нетканого гобелену у закладах художньої вищої освіти	17
2.2. Технологічний процес навчання нетканого гобелену студентів у закладах художньої вищої освіти	21
ВИСНОВКИ	35
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	37
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Дослідження актуальності теми бере початок в авторській статті: «мистецтво гобелена у своєму розвитку пройшло складний шлях: від класичного площинного до фактурно-рельєфного і, нарешті, до самостійного текстильного, створення якого пов'язане з одночасним використанням прийомів ткацтва, скульптури та живопису. В останні десятиліття з'явилися нові текстильні прийоми та матеріали, змінилася техніка ручного ткацтва, що дозволяє вийти за рамки традиційного гобелена. Сьогодні поширення набув такий напрямок в мистецтві текстилю як нетканий гобелен — це спрощений швидкий спосіб створення виробу, який зовні здається витканим», - зазначено в авторській статті [31, с.107].

Проблематику пошуку та освоєння нових текстильних прийомів і технік можна активно дослідити на прикладі робіт провідних майстрів А. Петрицького, М. Дерегуса, Д. Шавикіна, В. Касіяна, Н. Вовк, М. Іваницької, О. Прокопенко, В. Федька, М. Біласа, Л. Гоголь, Г. Себлій та інших. Аналіз останньої праці М. Біласа [5] виявив, що проведена низка досліджень з ознайомлення із зображально-виразними засобами гобелена і процесом його виготовлення, розвитком технічних вмінь і навичок, володіння різними образотворчими прийомами та засобами. формування художнього смаку та розвитку творчої особистості.

Проблему творчої реалізації композиції та сюжету авторського гобелену можна дослідити на прикладах робіт митців таких як: С. Ганжа, М. Білас, А. Жук, М. Іваницька, М. Чюрльоніса, В. Вазареллі та ін.

Актуальність теми пов'язана з недостатньою розробленістю цього напрямку декоративно-прикладного мистецтва, що зумовлює необхідність вивчення студентами такої дисципліни як нетканий гобелен та поширеними мотивами, які майстри використовували у своїх роботах. Курс з нетканого гобелену має значний потенціал для студентів з погляду самопізнання і розкриття власних творчих можливостей. Тому темою дипломного проекту

обрано «ГОБЕЛЕН «МЕЛОДІЯ» І МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНУ НА ЗАНЯТТЯХ У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ».

Мета дослідження: розробити та обґрунтувати методику навчання нетканого гобелену студентів закладів художньої вищої освіти; проаналізувати мотиви гобеленів майстрів М. Біласа, С. Ганжі, М. Чюрльоніса, В. Вазареллі як основи для створення композиції для авторського гобелену «Мелодія».

Завдання дослідження:

- конкретизувати історико-технологічні особливості гобелену;
- здійснити аналіз образотворчих аналогів і прототипів авторської композиції та на його основі створити власний нетканий гобелен «Мелодія»;
- простежити динаміку процесу творчого пошуку над художнім образом авторського гобелену;
- розробити ефективні методи навчання нетканого гобелену для студентів закладів вищої художньої освіти .

Об'єкт дослідження – навчання нетканого гобелену студентів у закладах художньої вищої освіти.

Предмет дослідження – методика навчання нетканого гобелену у закладах художньої вищої освіти.

Для розв'язання поставлених завдань дослідження були використані такі теоретичні та емпіричні методи: аналітичний – для вивчення філософської, мистецтвознавчої, психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми; систематизація, класифікація та узагальнення – для визначення сутності та змісту навчання техніці нетканого гобелену в системі вищої освіти; системно-структурний – для структурування методів навчання нетканого гобелену у закладах художньої вищої освіти; моделювання – для проектування оптимальних методів навчання техніці нетканого гобелену студентів; спостереження – для виявлення ефективності пропонованої методики.

Наукова новизна дослідження:

- вперше проаналізовано гобелени М. Біласа «Лісова пісня» і С. Ганжи «Гей, у лузі червона калина...» та структуровано і запропоновано технологію навчання техніці нетканого гобелену у закладах художньої вищої освіти.

- конкретизовано особливості творчого композиційного і колористичного пошуку в процесі роботи над авторським гобеленом "Мелодія";

- уточнено мету і зміст навчання техніці нетканого гобелену студентів у закладах художньої вищої освіти;

- подальшого розвитку набули уявлення про методики навчання образотворчого мистецтва у закладах художньої вищої освіти.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо впровадження в практику закладів художньої вищої освіти методики навчання техніки нетканого гобелену, яка може бути продуктивно використана з метою вдосконалення кваліфікації викладачів мистецьких дисциплін, процесу образотворчого навчання студентів у закладах художньої вищої освіти, збагачення методичної складової художньо-педагогічної практики та художньо-естетичного виховання молоді, а також професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

Деякі аспекти дипломного дослідження висвітлені в авторській статті: Михайліченко Т. М. Методика оволодіння технікою нетканого гобелена на заняттях у закладах художньої вищої освіти. Молодий вчений. 4-5 грудня 2020. с. 107-110.

Апробацію матеріалів дослідження здійснено на II науково-практичній конференції «Формування сучасних педагогічних технологій та освітніх систем» (м. Запоріжжя, 4-5 грудня 2020р.).

РОЗДІЛ 1.

ГОБЕЛЕН У ПРАКТИЧНІЙ І ТВОРЧІЙ РОБОТІ ВИКЛАДАЧА У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Історико-технологічні основи гобелену

Мистецтво створення гобелену – складний вид декоративно-прикладного мистецтва, який має давню історію. Ще досі не відома точна дата та місце, де створилися перші шпалери.

Гобелен – стародавнє мистецтво, відоме ще у Стародавньому Єгипті та Ассирії, яке символічною мовою здатне висловлювати найрізноманітніші ідеї. Найбільш ранніми європейськими шпалерами вважаються німецькі. Ткалися вони у монастирі чи невеликій майстерні. Панно слугувало не тільки прикрасою у холодних домівках, а й допомагало зберігати тепло в приміщенні.

Оскільки виготовлення гобелену було справою не дешевою та кропіткою, тому придбати таку розкіш могли тільки королівські сім'ї та заможні феодали, які й самі часто створювали спеціалізовані майстерні з виготовлення шпалер при своїх володіннях.

Для виготовлення шпалер спочатку створювали мальовничий ескіз, який відповідав точному розміру майбутнього килиму, а потім ткали з вовняних та шовкових ниток, інколи, навіть, використовували й срібні та золоті нитки. Також, шпалери замовляли серіями, в яких могло налічуватися близько 12, а то й більше килимів, об'єднані спільними тематиками [25].

Шпалери ткалися власноруч. Процес дуже трудомісткий, бо спочатку потрібно натягнути нитки основи на верстат, а потім починати плести гобелен. Для основи зазвичай використовували натуральні льняні нитки. Потім по нитках основи плели нитками з вовни або шовку різних кольорів, які повністю покривали основу. Дуже часто шпалери робили частинами, які потім просто

зшивали один з одним, і навіть могли плестися декількома майстрами, тому що процес створення шпалери вимагав великого часу.

Картон – це попередній малюнок для майбутньої шпалери, як би модель шпалери в натуральну величину. По одному картону можна створити кілька однакових шпалер, але все рівно вони кожен раз відрізняються одна від одної [24].

Шпалери цінувалися по всій Європі, але не зважаючи на дорогу вартість килимів, краса витворів приваблювала все більше і більше прихильників серед знаті та вельмож. Шпалери достатньо швидко влилися в течію моди та саме ними почали прикрашати інтер'єр замків, розвішувати в ратушах та соборах і навіть під час лицарських турнірів вони займали місце на трибунах.

Слово «гобелен» почало існувати з 1662 р. — часу створення мануфактури братів Гобеленів у Франції. Тобто, гобелен (франц. *gobelin*, від прізвища *Gobelins*) – це килим-картина, виткана ручним способом; складний, поліфункціональний твір художнього ткацтва [33]. Родоначальником гобелена вважається Жілл Гоббелен – фарбувальник, що переїхав з маленького міста Ремса до Парижу і заснував недалеко від столиці, на річці Бьєвр (*Bievre*), фарбувальню для вовни [24].

Закривати заклад не збиралися, тому спадкоємці з великим успіхом продовжили працювати над фарбувальною мануфактурою додавши до неї такий вид мистецтва як тканий килим, що був популярний у XVI столітті у Фландрії. З початком XVII століття мануфактура братів Гобеленів була придбана паризькою шпалерною мануфактурою, і з саме з цього періоду сюжетні та орнаментальні килими без ворсу почали називатися гобеленами [28].

З відкриттям гобеленової мануфактури французьким архітектором Жаном Люрсом, 40-ві роки XX століття принесли справжню революцію шпалерної справи. З виникненням машин на ринку праці з'явилися ткацькі верстати на яких почали створювати гобелени. Звичайно, вони були набагато дешевші, ніж ті, що були створені руками і більш доступними. Такий

переворот у декоративно-прикладному мистецтві дозволив гобелену стати популярним для декорування інтер'єру людей різних класів [28].

Велика різниця між машинним виробництвом та ручним полягає у часі створення, трудомісткості і звичайно великою відмінністю стала ціна. Хоча, якщо гобелени ручної роботи – це рихла фактура, деякі нерівні лінії, вузли, то машинне виробництво має точність в готовій роботі.

Якщо дивитися з механічної сторони, плетіння гобелену техніка не складна, але вимагає терплячості та майстерності справи. Майстер-гобеленщик повинен володіти художніми знаннями, бути досвідченим та мати велике терпіння. Ткач гобеленів це також в певному роді живописець, але для застосування своєї роботи він використовує шпульки та нитки, а не полотно і фарби. Не дивлячись на те що майстер використовує нитки для передачі зображення, він також повинен мати глибокі знання з рисунку, колористики, композиції, основ світлотіні не менше ніж справжній живописець.

Керівництво Гобеленівської мануфактури вирішило, що будуть для себе самі готувати художників та створило навчальний заклад, в якому викладалися ткацька справа, рисунок та живопис. У 1826 р до училища приєднали фабрику Савоннері, на якій ткали спеціальні оксамитові килими на підлогу та мебелі [25].

Таким чином, гобелен виник в Західній Європі завдяки французькому архітектору Жану Люрса, який заснував мануфактуру гобеленів. Машинне виробництво гобеленів дуже спростило процес створення ткацького виробу, але не замінив гобелени ручної роботи.

Початок 80-х. минулого століття пов'язано з новими тенденціями в архітектурі – підвищеною декоративністю та комфортабельністю інтер'єрів громадських будівель. У ці роки впроваджуються різні види гобеленів як елементи архітектурної композиції, засоби формування простору, його трансформації. Гобелени стають м'яким оздоблювальним матеріалом, елементом конструкції, пластичним художнім засобом вирішення теми та образу інтер'єру. Такі види гобеленів як скульптурний гобелен, гобелен-панно,

гобелен-картина і т.д., виконані у техніці художнього ткацтва, вступають у суперництво з традиційними видами мистецтв (вітраж, мозаїка, фреска, скульптура). Гобелени набувають художньої цінності та самостійності свого напрямку, що призводить до пошуку нових видів та технологій створення гобелену.

У виробництві гобеленів знаходять застосування різні матеріали (лляна, вовняна, синтетична пряжа, сизаль, кінський волосся, ганчір'я, металева нитка та ін.), завдяки чому художнє рішення творів набуває особливої декоративності та пластичної виразності. Відзначаються значні зміни у стилі гобелена. Наприклад, радянський гобелен розвивається у руслі національних традицій, зберігаючи у своїй риси народної творчості. Його образотворча мова відзначається великою різноманітністю творчих манер: від реалістично-правдоподібного відтворення дійсності до умовної побудови композицій, у яких лінії та колір стають носіями задуму [24, с. 67].

В останнє десятиліття з'явилися нові нетрадиційні форми, різноманітні техніки виконання гобеленів. Пошуки нових засобів виразності призвели до використання синтетичної сировини, сизалю, шнурів, шкіри, овечого руна, кінського волосу, металевих ниток, які вводяться в процесі ткацтва поряд із такими традиційними матеріалами як шерсть, льон, шовк. Розроблено багату палітру фактур — гладкі, шорсткі, щільні, ажурні, рельєфні, блискучі, матові.

Найрізноманітніші переплетення - то грубі, то ледь помітні вузли, сплітаючись, приховують або оголюють фон основи, яка рівноправно включається в ефект всього гобелену.

Класичний гобелен до ХХ ст. – це переважно живописна картина або копія відомої картини, виконана шляхом ткацтва. Протягом століть гобелен знаходився під впливом домінуючого в культурі художнього стилю.

Техніка гобелену довгий час залишалася незмінною, хоча на сьогодні вона активно розвивається і поповнюється новими прийомами та засобами виразності.

1.2. Аналіз образотворчих джерел відповідно досліджуваній темі диплому

У сучасних умовах значних перетворень у багатьох сферах суспільного життя гуманістичний початок набуває все більшої значущості. У зв'язку з цим зростає необхідність у творчо розвиненому молодому поколінні, якому належить у своїй практичній діяльності перетворювати навколишній світ. У зв'язку з цим підвищується соціальна роль художника як основного провідника культури та мистецтва у вищій школі. Розв'язання складних проблем навчання та виховання молодого покоління залежить від професійної майстерності, інтелекту та моральних якостей вчителя.

Ефективним засобом формування та реалізації творчих здібностей є художня діяльність. Теоретичні питання активізації творчого потенціалу, дидактичні основи організації занять розглядаються в роботах А. Петрицького, М. Дерегуса, М. Біласа та ін.

Велику роль у формуванні та розвитку творчих здібностей грає декоративно-прикладне мистецтво. Його специфіка служить засобом розв'язання як цілого комплексу завдань освіти, виховання та розвитку, а і є джерелом формування творчих здібностей, зокрема, художніх.

Гобелен займає сьогодні провідне місце у декоративно-прикладному мистецтві. Бувши включеним до експозицій різних виставок, він стає часто не ординарним їх учасником, а своєрідною монументальною увертюрою. Справа не тільки в монументальності розмірів творів чи урочистості їх ладу, але, насамперед, у значущості та серйозності змістовних основ цього жанру [7].

Аналізуючи роботи майстра декоративно-прикладного мистецтва Михайла Біласа, можна чітко прослідкувати, що його творчі доробки мають цікавий колорит, який приніс українському художньому текстилю нове значення. Художник вміло демонструє неперевершений смак, бездоганну

роботу з кольором, високий професіоналізм та поєднання глибокого мислення з українськими народними традиціями.

Яскравим підтвердженням є гобелен М. Біласа «Лісова пісня» (рис. А.1.1.) в якому ми чітко можемо прослідкувати як митець бездоганно володіє технікою та майстерно виплітає нитками живописну картину. На витканій роботі можна побачити як переплітаються сюжети всім відомої драми-феєрії Лесі Українки. Головні герої Мавка та Лукаш зображені в центрі гобелену зі своєю сюжетною лінією: хлопець грає на сопілці, а закохана дівчина уважно слухає його. Хоча і дівчата, другорядні герої картини, які водять хорівод, зображені позаду зліва, все ж таки вони відіграють важливу роль у композиції. У творчій роботі дуже гарно переплітаються кольори заходу сонця та теплої прохолоди вечора. Легкість кольорової гами дає можливість нам уявно опинитися разом з героями та навіть почути звучання сопілки, на якій грає мелодію Лукаш.

Ще одним яскравим прикладом тканого монументального твору є гобелен «Гей, у лузі червона калина...» (рис. А.1.2.) художника-ткача Степана Ганжі. Історія створення килима походить від відомої української пісні з аналогічною назвою. Надихаючись українським пісенним мистецтвом, майстер бездоганно передав національний колорит народу. Майстерно переплітаючи нитками, Степан Ганжа створив бандуриста який грає на своєму інструменті. Використовуючи всього шість кольорів, художник зумів передати повністю український колорит.

В роботі зображений головний герой – козак, який грає на бандурі. Композицію обрамляють два орнаментальні ряди: один – рослинний, другий – козацький (козаки на конях). В центрі композиції ми можемо дослідити динаміку, яка створює певний сюжет твору. Позаду козака стоїть кінь, символізуючи силу та відвагу, а рослини які оточують чоловіка, спокій та розміреність життя. Хоча це монументальний витвір, все одно складається відчуття, що ми наче чуємо ту мелодію, яку виграє козак, та повністю поринаємо в простір витвору.

Сам художник розповідає що в одну з безсонних ночей його раптом немов осяяло: «згадалося, як тато колись обгороджував двір. Позабивав вербові кілочки, а між ними снував павутиною, нанизував лозові гілочки. Я допомагав йому, подавав галузки. І такий тин вийшов, немов килим! Червоні лозинки чергувалися із зеленими, салатовими, світліші – з темнішими... Мимоволі все те складалося у дивовижні візерунки. Не пліт – витвір мистецтва. Отож подумалося: а чому б і собі не взяти цей принцип за основу?», - говорить Степан Ганжа [13].

Кожен художник має свої улюблені теми. Хтось зображує рослинний світ, хтось людей, а хтось віддає перевагу міській тематиці. Степан Ганжа ж надає перевагу зображенню українським мотивам у своїх гобеленах, передаючи за допомогою національної символіки мелодійності та легкості готовим роботам, переплітаючи нитки наче лозу.

Специфіка гобелену полягає у тому, що він наголошує перш за все на виявленні краси матеріалу, властивостях фактури та тонкощах структури, на витонченості форми. Розвиток мистецтва ручного ткацтва у наші дні дозволяє створити гобелен, здатний вписатися у життя будь-якої людини.

Сучасний гобелен не боїться експериментів. Засоби виразності стають різноманітнішими, постійно збагачуються, і поступово гобелен перестає бути просто «настінним килимом», він трансформується, набуває більш об'ємних форм. Існує певна технологія, наприклад, виготовлення кулі, циліндра та інших форм тощо. Розробивши композицію гобелену з використанням нових технологій ручного ткацтва, художник може створити власний новий доробок у мистецтві [18].

Деякі сучасні гобелени настільки незвичайні, що власне гобеленами їх можна назвати лише певною натяжкою. Нетрадиційні технології, матеріали та образотворчі сюжети перетворили їх на складні просторові структури.

Саме тому при створенні власного гобелена потрібно вивчити технологію виготовлення попередніх провідних майстрів, їх композиційне

вирішення та технологічну історію мистецтва та шукати нові способи та варіанти для власного творчого успіху.

1.3. Експериментальний пошук художнього образу для нетканого гобелену «Мелодія»

Гобелен – синтетичне мистецтво. В його основі лежить малюнок, суворий розрахунок всіх декоративних ефектів, а потім довге, терпляче втілення в матеріалі. Гобелен - це краса, неспішно створена вмiлими руками, спокійним розумом і чуйною душею [10].

Незважаючи на те, що гобелен часто застосовується в оформленні інтер'єру, у художньому проектуванні гобелену використовуються обмежені прийоми: сюжетність, конкретика, традиційність матеріалів та оформлення.

Темою авторського гобелена є «Мелодія». Словник дає нам визначення, що термін «мелодія» - це художньо усвідомлена логічна послідовність звуків, організованих ритмічно й ладово-інтонаційно, які створюють мотив, наспів, музичну єдність [9]. Тож постало питання як зобразити мелодійність та звучання в авторському гобелені.

Для пошуку творчого композиційного вирішення майбутнього ескізу я намагалася створити певні асоціації мелодії та музичних інструментів, тому що не так просто зобразити звучання, щоб кожен для себе зміг почути власні звуки, а може й навіть пісню, при перегляді готового гобелену. Вмикаючи різну музику, заплющувала очі і намагалася відтворити асоціативний ряд, який впливав у моїх думках. Так я змогла створити декілька різних, не схожих один на одного ескізів (додаток Б).

Обравши один ескіз, який на мою думку вийшов самий вдалий, почала аналізувати його з провідними майстрами. Проводячи аналіз, я спиралася не тільки на майстрів гобеленників М. Біласа та С. Ганжі, а й на провідних художників різних жанрів таких як М. Чурльоніса та В. Вазареллі.

В роботах художника В. Вазареллі, який працює в стилі поп арту, можна прослідкувати активну динаміку (рис. А.1.3.). Майже в кожній своїй картині митець майстерно показує рух та об'єм використовуючи всього лише прості елементи. Завдяки лініям та кольорам, художник створює незвичайні роботи. Переглядаючи майстерну техніку В. Вазареллі, я захотіла втілити динамічний рух у створення власного ескізу. Тому центральна лінія композиції має пластичні форми, які втілюють різну інтонацію мелодії.

Беручи до уваги М. Чюрльоніса, потрібно зазначити, що художник був також композитором, саме тому в багатьох своїх картинах він часто уособлював аналогію музики та образотворчого мистецтва. Розглядаючи роботи майстра ми не можемо виділити щось головне в композиції, бо в роботі все головне до маленьких деталей. При створенні власного ескізу особливу увагу звертала на роботи художника такі як «Рай» (рис.А.1.4.) та картини-сонати «Соната зірок. Аллегро» (рис.А.1.5.) і «Соната весни. Анданте» (рис.А.1.6.). В творчих доробках художника майстерно представлений власний метод зорової ілюзії притаманний музиці, завдяки чому мелодійність композиції лунає в своєму вимірі.

Коли попередній ескіз з композиційним вирішенням був готовий, почався активний колористичний пошук. Так як колорит – невід'ємна частина декоративної композиції та вдалу композицію можна повністю занапастити невідповідним до загального художнього задуму колоритом або неправильним розподілом кольору було прийняте рішення використати колірну гармонію. Кольором можна поєднати окремі елементи в єдине ціле і можна подрібнити їх так, що від ретельно продуманої композиції нічого не залишиться. Під час пошуку колористичного вирішення було виконано декілька різних варіантів, щоб краще розуміти які кольори будуть краще передавати мелодійність композиції (додаток В). Щоб грамотно вирішити питання колористики я обрала споріднено-компліментарну колірну гармонію і почала працювати над колірним вирішенням.

Враховуючи, що центральна частина композиції динамічна і повинна приймати на себе окрему увагу, було вирішено виокремити її темними широкими лініями, які додають більшого руху та активності композиції. Велика широка стрічка, яка має пластичний характер уособлює собою нотний стан на якому виграють спокійну мелодію. Завдяки спокійним кольорам, які присутні, можна слухати мелодію, яку чуєте саме ви та насолоджуватися розміреністю. Так як піаніно, це популярний музичний інструмент, на якому відтворюють різні мелодії, я захотіла використати ритміку клавіш та легкість кольору у власному ескізі. При такі ритмічній та пластичній композиції не вистачало домінанти, саме тому я додала велике коло, що уособлює в собі музикальну пластинку. Для підтримання ритміки позаду пластинки були додані лінії, які створюють другорядний план та додають цілісності завершеної композиції.

Коли робота над ескізом була повністю завершена і остаточно вирішена техніка виконання я перенесла шаблон на попередньо підготовлену основу для майбутнього нетканого гобелену (рис.Г.4.1.). Основа складається з рами бажаного розміру та натягнутої на нею мішковини чи канви за бажанням. Для виконання даної техніки потрібна спеціальна голка (рис.Г.4.2.). Коли всі технічні підготовчі моменти були зроблені, знайдені нитки потрібних кольорів, почала виконувати нетканий гобелен.

На створення власного нетканого гобелену потрібно заpastися терпінням, тому що техніка не складна, але потребує особливої уваги. Техніка виконання полягає в тому, що в кожен клітинку мішковини потрібно проткнути голку з попередньо заправленою в нею ниткою, кольором відповідного до ескізу. Так, крок за кроком, пронизуючи клітинки мішковини з виворітної сторони, з лицьової створюються петельки однакового розміру, створюючи ідентичний малюнок відповідний ескізу (рис.Г.4.3.).

На завершальних етапах роботи з лицьової сторони підрізаються зайві нитки (рис.Г.4.4.), вирівнюючи петельки до одного розміру та проклеюється

виворітна сторона, для того щоб гобелен слугував довгі роки. За бажанням робота оформлюється в раму.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНУ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Мета і зміст навчання нетканого гобелену у закладах художньої вищої освіти

Плетіння гобелену – складне, але доступне заняття для студента, оскільки це той вік, коли помітно зростають можливості творчого характеру: він активніший, самостійний, має фантазію, уяву, здатний проявити власний художній смак. У цьому віці студент вже повністю осмислює свої життєві враження та вміє пов'язати їх із зображенням. Технічні навички в образотворчій діяльності учнів в основному освоєні, і вони здатні створювати за власним задумом або за зразком цікаві виразні роботи. У процесі оволодіння студентом прийомами роботи з різноманітними інструментами та матеріалами у ткацтві у нього розвивається дрібна мускулатура руки, рухи якої набувають впевненості, що сприяє виконанню точно скоординованих рухів пальців рук, необхідних йому при подальшому розвитку творчих здібностей.

Навчання ткацтву у вищих закладах здійснюється у малому обсязі. На наш погляд, це пояснюється насамперед відсутністю матеріальної бази та малою кількістю підготовлених педагогів, недостатньою розробленістю змістовного аспекту цієї проблеми та низкою інших причин. У зв'язку з цим ми пропонуємо знайомство студентів із ручним ткацтвом, а саме з технікою нетканого гобелену, через спеціально організовану навчальну роботу на базі закладу художньої вищої освіти [32].

Головна мета навчання – у процесі вивчення декоративно-прикладної дисципліни «нетканий гобелен» допомогти студентам розширити діапазон знань у галузі декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, а також

зорієнтуватися при виборі художнього напрямлення для подальшого розвитку творчої особистості.

Основна мета навчання техніці нетканого гобелену – розвиток інтересу до різних видів художньої творчості, зокрема до ручного ткацтва, та залучення їх до традиційного мистецтва.

Основні завдання навчання при освоєнні техніки нетканого гобелену:

- розвивати в студентів інтерес до ткацтва;
- формувати у студентів знання про нетканий гобелен як одного з видів ручного ткацтва;
- розвивати здатність до сприйняття будь-якого художнього твору взагалі та гобелена зокрема;
- формувати емоційну чуйність, естетичне ставлення до природного оточення, творів мистецтва, гобелену;
- познайомити з матеріалами, спеціальними інструментами та основним обладнанням, необхідного для нетканого гобелену;
- навчати основним прийомам та технікам нетканого гобелену;
- формувати елементарні поняття про колір, колорит, колірної гармонії, композиції та їх ролі як значимих образотворчо-виразних засобів створення художнього твору, зокрема нетканого гобелену;
- розвивати фантазію, підвищувати здібності до імпровізації та комбінування, стимулювати творчу активність студентів та їх бажання оволодіти новими способами та засобами ткацтва;
- виробляти вміння аналізувати творчі роботи, спираючись на знання засобів виразності гобелену;
- формувати художній смак та розвивати художньо-творчі здібності у студента в процесі залучення його до ручного ткацтва;
- розвивати ручні вміння у процесі оволодіння технікою нетканого гобелену;
- виховувати дбайливе ставлення до матеріалу;

- формувати психологічну готовність до спільної діяльності у процесі ткацтва: вміння домовлятися, узгоджувати дії, поступатися, розвивати звичку взаємодопомоги;

- сприяти розвитку позитивної Я-концепції студента в процесі оволодіння ним технікою нетканого гобелену.

Освоєння техніки нетканого гобелену спрямовано на формування у студентів уявлення про історію становлення художнього ткацтва як виду декоративного мистецтва з унікальними, властивими лише йому характеристиками. Знання витоків історичного розвитку гобелену, його художньої природи та духовних цінностей становить невід'ємну частину професійної культури художника. Крім того, студенти в процесі навчання зможуть освоїти загальні закони композиції, сформувавши уявлення про основи, різновиди, особливості художнього ткацтва. Зміст навчання спрямовано на узагальнення та закріплення знань та практичних умінь у художньому ткацтві.

Запропонована дисципліна пов'язана з розвитком культурного рівня майбутнього художника-прикладника, формуванням та розвитком у студентів естетичного смаку. Її вивчення загострить художній зір, виробить почуття кольору, ритму, сформує розуміння задуму твору, його образності, розвине творче мислення та уяву студентів, підготує бакалаврів, здатних самостійно вирішувати будь-які питання, що виникають на всіх стадіях створення творів декоративно-ужиткового мистецтва (художнього ткацтва) прив'є навички професійної майстерності [10].

Отримані в результаті вивчення техніки нетканого гобелену практичні вміння та навички, необхідні у майбутній професії майстра декоративно-ужиткового мистецтва, забезпечать професійну компетентність у галузі художнього ткацтва. Велику змогу розвитку творчих здібностей студентів дають практичні заняття. Майбутня професійна діяльність студентів за спеціальністю вимагає не лише повноцінного володіння теоретичними знаннями та практичними навичками за обраною спеціальністю, а й професійного вміння у проектуванні та виконанні художніх робіт.

Процес вивчення техніки нетканого гобелена складається з теоретичної та практичної частин.

У лекційному курсі студенти знайомляться з традиціями вітчизняного та зарубіжного мистецтва шпалери — гобелена, докладно вивчають історію, специфіку, особливості трактування художніх образів у гобелені, досліджують усе багатство, різноманітність мотивів та жанрів у гобелені, його композиційних рішень та колірних поєднань.

На практичних заняттях студенти знайомляться з різноманітністю технічних прийомів та способів виконання гобеленів, а також з етапами виконання та оформлення робіт.

Виконання практичної роботи передуює вивчення студентами теоретичних основ: декоративної композиції, кольорознавства, техніки та технології виготовлення гобелену. Теорія та практика спрямовані на формування у студентів знань, умінь та навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності.

Освоєння техніки нетканого гобелену дає можливість вивчити прийоми побудови декоративних композицій та осягнути закони їх створення через поняття стилізації форми як основної складової декоративного мистецтва та колірної гармонії.

Розвиток пізнавальних процесів студентів, що характеризуються становленням аналітичних форм діяльності, переходом до абстрактного та художнього мислення та можливість будувати умовиводи дозволяє виконувати завдання на поняття статичності, динаміки, рівноваги, ритму. На заняттях вивчаються засоби виразності декоративної композиції та прийоми.

У міру виконання завдань відбувається творче спілкування студентів, обмін враженнями та емоціями, що відповідає основному типу провідної діяльності студентів. Здійснюється морально-естетичне виховання, розкривається творчий потенціал учнів [10].

Освоєння техніки нетканого гобелену дозволяє студенту перетворити задум на грамотно створений ескіз, а ескіз на готовий художній твір у

матеріалі. Це підвищує самооцінку учня, що може змінюватися у цьому віці, допомагає зрозуміти свою творчу індивідуальність, неповторність, задовольняє потребу провідної діяльності – дає можливість оцінити себе в суспільстві, підвищує соціальну адаптацію студентів.

За час навчання за цією програмою учні набувають достатніх знань, умінь і навичок з композиції, кольорознавства, стилізації, прийомів ручного ткацтва. Підсумком роботи за рік є виконання у матеріалі композиції за власним ескізом.

2.2. Технологічний процес навчання нетканого гобелену студентів у закладах художньої вищої освіти

Педагогам необхідно мати на увазі, що процес створення нетканого гобелену через свою специфіку трудомісткий, тому планується цей вид діяльності щонайменше двічі на тиждень по 90 хв. Роботу слід організовувати за підгрупами, які включають 8-10 студентів.

Для ефективної роботи необхідне приміщення обладнане одномісними столами для індивідуальної роботи студентів, або великим сумісним столом, але щоб у ході процесу не виникало складнощів у просторі та кількома шафками для зберігання інструментів та матеріалів.

Інтер'єр майстерні пропонуємо оформити студентськими роботами попередніх років, що може бути своєрідною мотивацією та стимулюванням до оволодіння навичками нетканого гобелену.

Досвід роботи в галузі залучення студентів до ручного ткацтва показав, що успіх оволодіння учнями елементарними прийомами та техніками ткацтва обумовлений системним характером навчання за умов доступності та поступовості ускладнення запропонованих завдань.

Процес навчання, назвемо його «Мистецтво нетканого гобелена», доцільно здійснювати в кілька етапів.

На першому, інформаційно-ознайомчому етапі студенти знайомляться з ткацтвом як одним із видів найдавнішого мистецтва. Заняття на даному етапі спрямовані на розвиток інтересу до ручного ткацтва та гобелену, чому сприятимуть показ готових зразків гобеленів з наявної колекції в інституті та у педагога, організація виставок робіт студентів, ілюстрації та фотографії робіт професійних художників-гобеленників (М.Біласа, С.Ганжі, А.Жука та ін.), а також спеціально організовані зустрічі чи екскурсії до майстерень ткачів [2].

Мета цього етапу – формування у студента знань про ручне ткацтво. Важливо у доступній формі роз'яснити поняття «гобелен», ознайомити з етапами процесу створення нетканого гобелену та необхідними для ткацтва матеріалами, обладнанням та інструментами.

На другому, розвивально-підготовчому етапі робота педагога спрямована на розвиток у студентів почуття кольору, композиції, фактури матеріалу в процесі оволодіння прийомами нетканого гобелену. Бесіди даного етапу націлені на підготовку студента до розуміння значення головних образотворчих засобів гобелену: кольору, колориту та колірної гармонії. Необхідно роз'яснити учням поняття «колорит», «контраст», познайомити з типами колориту та гармонійними поєднаннями кольорів. У процесі знайомства з образотворчо-виразними засобами гобелену необхідно поглиблювати знання студентів про основні композиційні прийоми (ритм, симетрію та ін.), що використовуються в гобеленоплетінні.

Розглядаючи зразки гобеленів, важливо звертати увагу на різноманітність сюжетів гобеленів, їх змістовні мотиви: природа (рослинний та тваринний мир), предметний світ (вази, глеки, посуд, посуд), орнамент, геометричні форми, тощо.

Необхідно познайомити студентів із складовими компонентами процесу створення гобелена, спеціальними операціями самого процесу ткацтва: розробкою ескізу-ідеї (графічного ескізу), ескізу у кольорі, підбором пряжі та безпосередньо з тонкощами техніки нетканого гобелену.

Другий етап навчання важливий для процесу оволодіння технікою нетканого гобелену, бо саме на цьому етапі створюється ескіз для подальшого створення авторської роботи. Доцільно студентам правильно створити композиції, щоб кінцева робота не втратила своїх властивостей.

Пристаючи до вирішення ескізу майбутнього гобелену, студент повинен усвідомити собі, в якому інтер'єрі, в якому середовищі – фізичному та психологічному – перебуватиме його гобелен, оскільки рішення гобелену потребує різного підходу відповідно до функцій які він буде виконувати. Особливість гобелену, на відміну від жанрів монументального мистецтва полягає насамперед у підвищеній експресії фактури, виявленні краси, структури та форми [29].

Визначившись з безпосередньою функцією, студент приступає до роботи над композицією гобелену. Головне з'ясувати співвідношення розмірів площі, що декорується, з мотивами зображення і габаритними розмірами. Тут необхідно правильно вибрати масштаб орнаментальних форм, співвіднесений із довкіллям. За характером застосовуваних образотворчих мотивів композиції можна розділити лінійні, рослинно – орнаментальні, комбіновані, у яких поєднуються рослинний і геометричний орнамент, тематичні, емблематичні, знакові, сюжетні, фігуративні.

Підбираючи ілюстративний матеріал для створення тематичних, сюжетних чи фігуративних композицій, студент повинен чітко уявити собі, наскільки вони відповідають темі та за своїм змістом та можливостями декоративного узагальнення можуть бути використані для створення гобелену відповідної (щільної чи легкої основи) фактури.

За схемою побудови та характером трактування образотворчих мотивів композиційні рішення гобеленів можуть бути двох видів: статичні та динамічні.

Статичні композиційні схеми найчастіше бувають симетричними, що вимагають суворого трактування образу. До них належать композиції з геометричними формами, рослинним орнаментом. Статичні композиції

привносять стан спокою та відрізняються врівноваженістю форм та завершеністю задуму. У композиціях динамічного характеру елемент образотворчого мотиву вільно розташовується по діагональних осях. Колірному рішенню динамічних композицій властива велика виразність, емоційність та барвистість.

Технологічні прийоми є складовою художнього процесу, визначають його специфіку з «ремісничої» сторони, впливають до певної міри на особливості, що відрізняють один вид мистецтва від іншого. Тому студенти вивчають «текстильну» мову гобелену з виявлення діапазону його можливостей. Вони знайомляться з текстильною графікою, тобто способом передачі в техніці нетканого гобелена елементів композиції (точка, пляма, лінії), у поєднанні з кольором, текстурою та фактурою традиційних та нових текстильних матеріалів (пряж, ниток, тощо.) [30].

Особлива увага студентів звертається на доступність, простоту самих технологічних прийомів на тенденцію авторського втілення, що утвердилася в даний час, у матеріалі творчого задуму, що дає величезний діапазон творчих рішень.

Композиція в декоративно-прикладному мистецтві має свої особливості. У першу чергу це робота з площиною, членування площини на частини, уникнення тривимірного простору до двомірного, відмова від лінійно-повітряної перспективи та обсягу [29].

Для того, щоб професійно та грамотно побудувати монокомпозицію, студенти повинні знати такі закони її побудови:

- принципи формоутворення в декоративній композиції;
- симетрія, асиметрія в декоративній композиції;
- ритм та ритміко – пластичний рух форми;
- поняття статика, динаміка, експресія;
- стилізація та трансформація об'єктів навколишнього світу в образотворчі мотиви;
- композиційні зв'язки;

- структурна основа композиції (відкрита, закрита)
- закон композиційної домінанти;
- композиційний акцент;
- закон пропорційності, пропорційності форм;
- принцип однаковості;
- закон розмаїття;
- принцип золотого перерізу;
- закон простоти та почуття міри;
- Закони колірної гармонії.

У композиції, яка лежить в основі гобелену, всі елементи повинні бути організовані так, щоб не справляти враження, що це просто окремий фрагмент. Ступінь стилізації може бути різним залежно від творчого задуму.

Зробити процес навчання ручному ткацтву ефективнішим і поживити інтерес студента до цієї діяльності допоможуть різноманітні творчо-дослідницькі методи та прийоми навчання.

До творчо-дослідних методів належать: навчально-творчий метод (самостійний пошук, творчі розробки, аналіз творчого досвіду), метод «портфоліо», методи навчального пізнання (образного та символічного бачення, метод вигадування, метод образної картини тощо) та методи контролю та самоконтролю - критичний аналіз результатів творчої діяльності, попередні перегляди та виставка.

Для кращої діяльності студента доцільно обрати певну тему та працювати над нею. Пропонуємо розглянути творчо-дослідницькі методи на основі теми нетканого гобелену «Мелодія».

Метод «портфоліо» доцільно використовувати як спосіб організації самостійної роботи студентів. Робота зі складання портфоліо розвиває вміння самостійно визначати напрямок у вивченні теми, вміння збирати, переробляти, аналізувати матеріал і визначати головне, вміння планувати свою діяльність та робити самостійні висновки.

Дидактична мета використання методу портфоліо - розвиток у студентів вміння аналізувати та оцінювати процес власного розвитку.

Методи учбово-творчої роботи. Самостійний пошук є методом навчання, який дозволяє викладачеві, спираючись на наявний у студентів багаж знань, умінь і навичок, на їх індивідуальні здібності, ставити перед ними творче, пошукове завдання, давати консультації, оцінювати та використовувати в навчально-творчому процесі її результати.

Студенти вивчають та аналізують історію питання з різних джерел (підручник, монографія, довідник, енциклопедія, альбоми з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва тощо), виконують нариси та замальовки (натурний матеріал), стилізують зібраний матеріал, розробляють ескізи по заданій темі; розробляють композиційні схеми; вносять пропозиції щодо вдосконалення технічних прийомів та способів зображення тощо.

Метод образного бачення – емоційно-образне дослідження об'єкта. Пропонується, наприклад, дивлячись на свічку, що горить, намалювати побачені образи, описати, на що вони схожі, в нашому випадку створити образ при прослуховуванні музики. Освічений продукт як результат спостереження студентів виявляється у графічній, мальовничій чи декоративній образній формі.

Спосіб символічного бачення. Символ як глибинний образ реальності, що містить у собі сенс, може бути засобом спостереження та пізнання цієї реальності. Метод символічного бачення полягає у відшукуванні чи побудові студентами зв'язків між об'єктом та його символом. Після з'ясування характеру відносин символу та його об'єкта (світло – символ добра, спіраль – символ нескінченності, голуб – символ світу) викладач пропонує студентам спостерігати якийсь об'єкт з метою побачити та зобразити його символ у графічній, мальовничій чи декоративній формі. Вивчаючи тему гобелену «Мелодія» доцільно використати символіку музичних інструментів.

Метод вигадування – це метод створення невідомого студентам раніше продукту внаслідок їх певних творчих дій. Так як тему «Мелодії» складно зобразити стереотипно, цей метод самий доцільний при створенні ескізу.

Метод реалізується за допомогою наступних прийомів: а) заміщення якостей одного об'єкта якостями іншого з метою створення нового об'єкта; б) знаходження якостей об'єкта в іншому середовищі; в) зміна елемента об'єкта, що вивчається і опис властивостей нового, зміненого об'єкта.

Метод образної картини відтворює такий стан, коли сприйняття і розуміння студентом об'єкта, що вивчається, як би зливається, відбувається його цілісне, нерозчленоване бачення. У результаті студента виникає образна картина. Оскільки людині дуже важливо вміти створювати і передавати цілісний образ об'єкта, що пізнається, студентам пропонується зобразити, наприклад, звучання та мелодійність, тобто виразити за допомогою графіки, живопису чи декоративної композиції. Кожен студент під час такої роботи не тільки мислить різними масштабами, співвідносить свої знання з різних галузей науки і мистецтва, а й відчуває сенс сенсації реальності.

Метод гіперболізації. Збільшується чи зменшується об'єкт пізнання, його окремі частини чи якості. Наприклад, якщо студент захоче зобразити музичні інструменти, як способи передачі звуку, то в ескізуванні можливе зображення збільшених чи зменшених окремих частин інструменту тощо.

Метод аглютинації. Студентам пропонується поєднати непоєднані в реальності якості, властивості, частини об'єктів і зобразити, наприклад, гітару з клавішами тощо.

Практичні вправи, зумовлені розв'язанням задач вивчення виразних засобів гобелену в процесі оволодіння студентом технікою нетканого гобелену:

- розгляд пластичних форм в рослинних об'єктах природи, предметів побуту тощо та їх графічне малювання олівцем, дрібним, фломастером по пам'яті;

- виконання малюнка в певній тональності (теплій, холодній, строкатій, однотонній, гармонійній);
- створення симетричної та асиметричної композиції;
- створення композиції на основі ритму та рівноваги (за кольором, масою, вертикалі, горизонталі).

Розгляд та порівняння художніх картин, прослуховування музичних та літературних творів сприятимуть створенню на заняттях атмосфери творчості, невимушеності, зацікавленості, що визначають процес художнього відкриття та бажання творити.

Слід звернути увагу студентів на необхідність пошуку виразного, з погляду пластики, трактування орнаменту на предметах та деталях в композиції та підпорядкування стилістики цьому трактуванню, орнаментально-ритмічному строю композиції теми «Мелодії». Творчий вибір, виявлення головної орнаментально-ритмічної структури декоративної композиції контуром різної товщини та кольору залежить від творчого задуму студента.

Умовність як спосіб образного вирішення завдань декоративної композиції полягає у виявленні орнаментально-ритмічної основи композиційного вирішення, у площинно-декоративному трактуванні кольору засобами «обмеженої палітри», у частковому відході від натурального кольору з метою пошуку гармонійного колористичного ладу та застосування різних методів творчої реалізації задуму композиції [25, с.45].

При виборі колірної рішення гобелену потрібно враховувати традиційні уявлення про колір, оскільки кольори найчастіше викликають певні асоціації.

Щоб грамотно вирішувати колірні питання, необхідно знати елементарні закони поєднання кольорів.

Розглянемо вправи на використання колірної гармонії.

Композиція в однотонній колірній гармонії. Основу даного виду гармонії становить один будь-який колірний тон, який у тих чи інших

кількостях присутній у кожному з кольорів, що поєднуються. Якщо, наприклад, композиція вирішується в червоних тонах кольорів, то в основі береться червоний колірний тон і використовується розтяжка у бік висвітлення або затемнення.

Поєднання споріднених кольорів. До споріднених кольорів відносяться всі проміжні кольори за колірним спектром (коло), включаючи один з головних кольорів, що їх утворюють. Головні кольори, розташовані поруч, не є спорідненими, але кожен із них по відношенню до проміжних є спорідненим.

Споріднені кольори поєднує наявність у них домішок двох або одного з головних кольорів. У колірному колі 4 групи гармоній споріднених кольорів: жовто-червоні, жовто-зелені, синьо-червоні, синьо-зелені. Тому доцільно запропонувати створити композицію в одній з 4-х груп для творчого пошуку колористичного вирішення.

Поєднання споріднено-контрастних кольорів. У колірному колі споріднено-контрастні кольори розташовуються у суміжних чвертях: а) теплі – жовто-червоні, жовто-зелені; б) холодні - синьо-зелені, синьо-червоні; в) теплі та холодні - жовто-зелені, синьо-зелені; г) теплі та холодні – жовто-червоні, синьо-червоні. Крім того, при концентричному русі кольору об'єкти або площині далекого плану можна фарбувати в кольори, що мають ексцентричний рух випромінювання (теплі, найбільш активні кольори жовто-червоної гама), а об'єкти середнього плану - в кольори, що мають концентричний рух (це кольори холодної синьо-зеленої та синьо-фіолетової гама).

Колорит декоративної композиції визначається сукупністю застосовуваних кольорів, гармонійністю їх поєднань. Залежно від переважання тих чи інших кольорів колорит може бути темним або світлим, холодним або теплим, він може будуватися на поєднанні великих площин насичених кольорів або тонких тональних поєднаннях, може бути спокійним або напруженим. Проте насамперед колорит характеризується переважаючим у ньому кольором — синім чи жовтим, фіолетовим чи зеленим тощо.

Вибір основної гами та підпорядкування загального колористичного рішення цій гамі дозволяє осмислено підходити до питання колірної рішення твору. Недостатньо розподілити кольори за заданим форматом. Потрібно навчитися керувати можливостями, які дають фарби, що є під рукою та враховувати що при технічній роботі нетканого гобелену кольори можуть змінюватися відповідно тим кольорам ниток які будуть в наявності.

Для активізації інтересу та мотивації студентів у процесі освоєння техніки нетканого гобелену можна використовувати читання віршів, прослуховування музичних творів, які допоможуть педагогові надихнути учня на створення виразної художньої роботи. Для цього слід відібрати та підготувати до занять аудіокасети з музикою, літературні твори.

На третьому, безпосередньо навчальному етапі студенти знайомляться з адаптованими прийомами та спеціальними операціями нетканого гобелену. У них формується вміння виконувати ці елементарні прийоми.

Як зазначено в авторській статті: «виконуючи ці завдання, студенти розвивають свою фантазію і перетворюють досвід роботи з технікою нетканого гобелену на той, що знадобиться їм надалі при виконанні творчої роботи. Викладач своїми порадами допомагає студентам знайти найбільш правильне рішення, яке відповідає всім сучасним і технологічним вимогам. Перед виконання творчої роботи викладач інформує про специфіку роботи з матеріалом, технологічні особливості та обов'язково ознайомлює з технікою безпеки при роботі з голкою» [31, с. 109].

Під час виконання першої роботи проводиться майстер-клас, щоб показати всі технічні особливості притаманні нетканому гобелену. Після засвоєння усіх тонкощів, під пильним контролем, студенти можуть приступати до виготовлення власних нетканих гобеленів.

Викладання матеріалу та показ техніки засвоюється найкраще саме при проведенні майстер-класу. У ході проведення наочного викладу знань педагог застосовує метод демонстрації власного досвіду. У ході такого неформального уроку задіяні різні прийоми навчання, а саме діалог та наочність які дають

змогу доцільно викласти матеріал та донести технологічні особливості нетканого гобелену.

Пристаюючи до роботи створення авторської роботи слід визначити з тканиною основи. Для техніки нетканого гобелену ідеально підходять такі тканини як мішкковина та канва. Тканину основи натягують на підрамник відповідного розміру. Для техніки килимового нетканого гобелену потрібна спеціальна голка, яку можна придбати в спеціалізованих магазинах або навіть зробити самому. Фонд вищого навчального закладу повинен передбачати наявність таких технічних матеріалів у достатній кількості. Загалом робоча голка створює петлі довжиною приблизно 2 см, але бажану довжину можна регулювати. Для спеціальної голки ідеально підходять як і бавовняні нитки, так і синтетичні. Тому в підборі ниток для гобелену не виникає великих складнощів.

Для зручності ткацтва гобелену попередньо готують технічний малюнок (картон) у натуральну величину з позначеними кольорами. Коли всі технічні моменти були виконані, приступають до виготовлення авторської роботи.

Техніка нетканого гобелену полягає в тому, що в кожен клітинку робочої тканини основи спеціальна голка з заправленою в неї ниткою відповідного кольору, пропускає петельку, яка залишається у відповідній клітинці. Так, крок за кроком, створюється нетканий гобелен.

Цілеспрямована робота із залученням студента до ручного ткацтва дозволить вирішити низку завдань:

- розвинути в них інтерес до цього виду мистецтва взагалі і до нетканого гобелену зокрема, здатність емоційно сприймати витвір мистецтва та осмислювати його художній образ;

- опанувати спеціальну термінологію, засоби художньої виразності гобелену (кольором, колоритом, контрастом, композицією) та застосувати їх у своїй практичній діяльності: будувати композицію та підбирати нитки за кольором до холодної, теплої, строкатої, однотонної, контрастної гам;

- виробити вміння розрізняти технологічні види гобеленів, оволодіти технікою та основними прийомами нетканого гобелену; спеціальними ручними вміннями та з достатнім ступенем точності, акуратності та швидкістю виконувати роботу;

- користуватися інструментами та пристроями для ручного ткацтва, створювати індивідуально міні-гобелени, виготовляти елементи декору та різними способами прикрашати ними гобелен;

- у практичній діяльності виявляти творчу активність;
- вміти аналізувати роботи інших та оцінювати свою;
- вміти співпрацювати у колективній діяльності;
- навчитися дбайливо ставитися до матеріалів.

На четвертому етапі, етапі самостійної роботи, передбачається організація педагогом занять, мета яких – створення студентами самостійних творчих робіт.

Для кращого засвоєння вивчених знань з техніки нетканого гобелену можуть бути запропоновані такі види подальшої організації діяльності як виставка чи ярмарок.

Також викладачем закладу художньої вищої освіти може бути запропоновано створення власних оригінальних творчих робіт не на полотні, а наприклад завдання на створення власного одягу чи аксесуарів з елементами техніки нетканого гобелену. Доцільно буде запропонувати студентам здійснити власний пошук застосування техніки нетканого гобелену у повсякденному житті та зробити обов'язковою завершальною вправою для студентів.

Варіативність застосування техніки нетканого гобелену які можуть бути представлені викладачем:

- міні-гобелени;
- сумки;
- брошки;
- серветки;

- ремені;
- наволочки на подушки;
- килими;
- жилетки тощо.

Кінцевою формою оцінки знань студентів є «залік із оцінкою». До заліку студенти повинні подати роботу, в закінченому вигляді, виконану відповідно до навчально-тематичного плану та виставити її на перегляді. До готової роботи в техніці нетканого гобелену студенти повинні подати ескізи-ідеї, створені за різними принципами та методами та завершальний творчий виріб, за власним пошуком застосування [25].

Робота повинна бути виконана відповідно до цілей і завдань, поставлених викладачем і вирішена з урахуванням вимог, що висувуються в процесі створення роботи. Крім того, на перегляд має бути поданий закінчений ескіз, який виконувався на протязі ручного ткацтва та над яким працював студент.

За представленими на перегляді роботами можна судити про рівень оволодіння студентами знань та навичок у галузі художнього ручного ткацтва. А також про індивідуальні особливості студентів, їх творчу обдарованість, ступінь сумлінного ставлення до виконуваної роботи, фантазію, вміння доводити роботу до стадії завершеності.

Критерії оцінки робіт студентів є:

- знання та вміння застосовувати правила побудови декоративної композиції при створенні ескізу;
- принцип формоутворення в декоративній композиції;
- технологічно грамотне введення технічними прийомами нетканого гобелену;
- колірне рішення гобелену та колористична тема.

З урахуванням усіх перерахованих вимог оцінюється та розглядається кожна робота, виявляються безумовні переваги та недоліки, з'ясовується

характер помилок, сумлінного носіння до виконання завдання та вміння студентів працювати з підготовчим та методичним матеріалом.

У підсумку на перегляді, колегіально виставляється оцінка по сто бальній системі за кожною роботою та складається загальний сумарний бал із загальної кількості балів.

Найкращі роботи оцінюються та забираються до методичного фонду кафедри.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок, можна зазначити, що гобелен належить до декоративного та монументального мистецтва, що залучає людину до світу прекрасного, виховує у глядача художній смак. Специфіка гобелену полягає в тому, що він акцентує увагу насамперед на виявленні краси матеріалу, властивостях фактури, на витонченості форми, завжди більш менш умовної. Якщо в минулі століття найважливішою функцією гобелену вважалася утилітарна — зберігати тепло в холодних приміщеннях кам'яних палаців і замків, що погано опалюються, то тепер йому відводиться не остання роль у сучасному інтер'єрі та його особливостям загалом.

Відповідно до заданих завдань дослідження можна зробити висновок:

1. Конкретизовано історико-технологічні особливості гобелену: гобелен в інтер'єрі здавна вважався ознакою аристократизму. І це не дивно, адже в минулі часи володарями цієї вишуканої та одночасно функціональної розкоші були лише дуже заможні та знатні люди. З появою ткацьких мануфактур, гобелен став набагато доступнішим, проте все ж таки він залишається актуальним виконаний майстром власноруч. Сучасний інтер'єр потребує появи якоїсь яскравої плями або нової технології, яка буде як би «чіпляти» наш погляд і розбурхувати спокійну розміреність простору.

Таким чином, гобелен виник в Західній Європі завдяки французькому архітектору Жану Люрса, який заснував мануфактуру гобеленів. Машинне виробництво гобеленів дуже спростило процес створення ткацького виробу, але не змінив гобелени ручної роботи.

2. Здійснено аналіз образотворчих аналогів і прототипів авторської композиції, що дозволив виявити спосіб образного вирішення завдань декоративної композиції, який полягає у виявленні орнаментально-ритмічної основи декоративної композиції, у площинно-декоративному трактуванні кольору засобами «обмеженої палітри», у частковому відході від основних кольорів з метою пошуку гармонійного колористичного ладу та застосування

різних методів творчої реалізації задуму декоративної композиції. На основі цього був створений власний нетканий гобелен «Мелодія».

3. Простежено динаміку процесу творчого пошуку над художнім образом авторського гобелену, а саме при створенні асоціативного ряду мелодії, було створено композиційне вирішення. На основі аналізування робіт М. Чюрльоніса та В. Вазареллі було здійснено активний пошук динамічних елементів композиції та втілено їх в авторський ескіз майбутнього виробу. Здійснено пошук колористичного ряду та підібрана вдала колірна гармонія у власний ескіз. На основі готового композиційного та колористичного вирішення почалася робота над створенням нетканого гобелену.

4. Розроблено ефективні методи навчання нетканого гобелену для студентів у закладах художньої вищої освіти, які полягають у доцільному використанні певних послідовних етапів оволодіння технікою нетканого гобелену, а саме: інформаційно-ознайомчий, розвивально-підготовчий, навчальний етапи та етап самостійної роботи, в яких представлені методи та вправи оволодіння технікою нетканого гобелену у закладах художньої вищої освіти та технологічні особливості техніки нетканого гобелену. Запропонована вправа на пошук застосування техніки нетканого гобелену у повсякденному житті. Уточнено методи створення вдалого композиційного вирішення для подальшого використання ескізу при виготовленні авторського нетканого гобелену.

Гобелен сьогодні — це альтернатива настінному килиму, і тканина картина, і декоративне панно, а також подушки, драпірування, килими, чохла для меблів та покривала тощо. Декоративні можливості гобелену справді безмежні. Сучасні гобелени ручного ткацтва виконуються з урахуванням традицій, що склалися століттями, але при цьому технології вдосконалюються, завдяки чому посилюються засоби виразності даного виду декоративно-прикладного мистецтва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адрианова О. Скульптурный текстиль. Москва: Дизайн Кора, 2005. 178 с.
2. Барадулин В.А. Основы художественного ремесла. Москва, 1978. 87 с.
3. Башкевич Р.Н. Интерьер современной картины. Москва, 1981. 56 с.
4. Бирюкова Н.Ю. «Западноевропейские шпалеры в Эрмитаже». Прага, 1980 г. 207 с.
5. Бібліотека українського мистецтва. Михайло Білас: веб-сайт. URL: <http://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/bilas-myhajlo/>
6. Білас М. Народний художник України. Альбом. Дрогобич: Коло, 2013. 76 с.
7. Бунина Т. Декоративно-прикладне мистецтво радянської Буковини. Київ: Мистецтво, 1986. 98 с.
8. Бутник-Сіверський Б. С. Михайло Білас. Альбом. Київ: Мистецтво, 1972. 246 с.
9. Великий тлумачний словник сучасної мови: веб сайт. URL: <https://slovnyk.me/dict/vts/%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD>
10. Вінтоняк Г.І. Ткацтво. Київ: Мистецтво, 2005. 65 с.
11. Волдаева Н., Гончарук М. Ковер-картина. Москва, 1978. 66 с.
12. Волков Н.Н. Композиция в живописи. Москва, 1998. 87 с.
13. Всеукраїнська громадська організація «Українське Реєстрове Козацтво». Козацькі килими Степана Ганжі: веб-сайт. URL: http://www.kozatstvo.net.ua/ua/publications/uk_r.php?d=a&i=2895
14. Гавструк Н.Ф. Курс ткацьких переплетень. Київ: Мистецтво, 2001. 165 с.
15. Ганжа С. Відлуння грому: поезії. Київ, Логос, 2014. 76 с.
16. Ганжа С. Килимарство. Альбом. Київ: Народні джерела, 2009. 72 с.
17. Ганжа С. Килимарство. Київ, 2003. 14 с.

18. Гунчак Т., Дзюба І. Сучасність. Київ: Пролог, 1993. 73 с.
19. Гура А.П., Жоголь Л.Є., Ісупова А.М. Прикрась свій дім. Київ, 2003. 154 с.
20. Дворкина И. Гобелен за десять вечеров. Москва, 2007. 155 с.
21. Дворнина И. Гобелен. Москва, 1998. 176 с.
22. Дивосвіт Степана Ганжі. Альбом. Київ: Народні джерела, 2013. 108 с.
23. Довгай А. Наш дім. Збірник. Випуск 7. Київ: Час, 1989.
24. Жук А.К. Український радянський килим. Київ: Наукова думка, 1973. 166 с.
25. Жук Л.К. Сучасне українське ткання. Київ, 1998. 165 с.
26. Запаско Я. Українське народне килимарство. Київ: Мистецтво. 1973. 112 с.
27. Кара-Васильєва Т. Українська вишивка: альбом. Київ: Мистецтво, 1993. 264с.
28. Кобанова Л. «Гобелен. Ковры» в большой иллюстрированной энциклопедии древности. Прага, 1980г. 189 с.
29. Козлов В.Н. «Основы оформления художественных изделий». Москва, 1981 г. 44 с.
30. Миронов Л.Н. «Цветоведение». Минск, 1981.
31. Михайліченко Т. Методика оволодіння технікою нетканого гобелена на заняттях у закладах художньої вищої освіти. Молодий вчений: Запоріжжя, 4-5 грудня 2020 р. с.107-110.
32. Неелов В.И. Профессия ткача. Москва, 1984. 187 с.
33. Полонский В.П. Сознание и творчество. Ленинград: Советский писатель, 1934. 211 с.
34. Сезнюк П.К. Композиция в ДПИ. Киев, 1988. 165 с.
35. Энциклопедия рукоделия. Гобелены. Москва, 1994. 350 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Досліджувані мистецькі аналоги

Рис.А.1.1. М. Білас «Лісова пісня»

Рис.А.1.2. С. Ганжа «Гей, у лузі червона калина...»

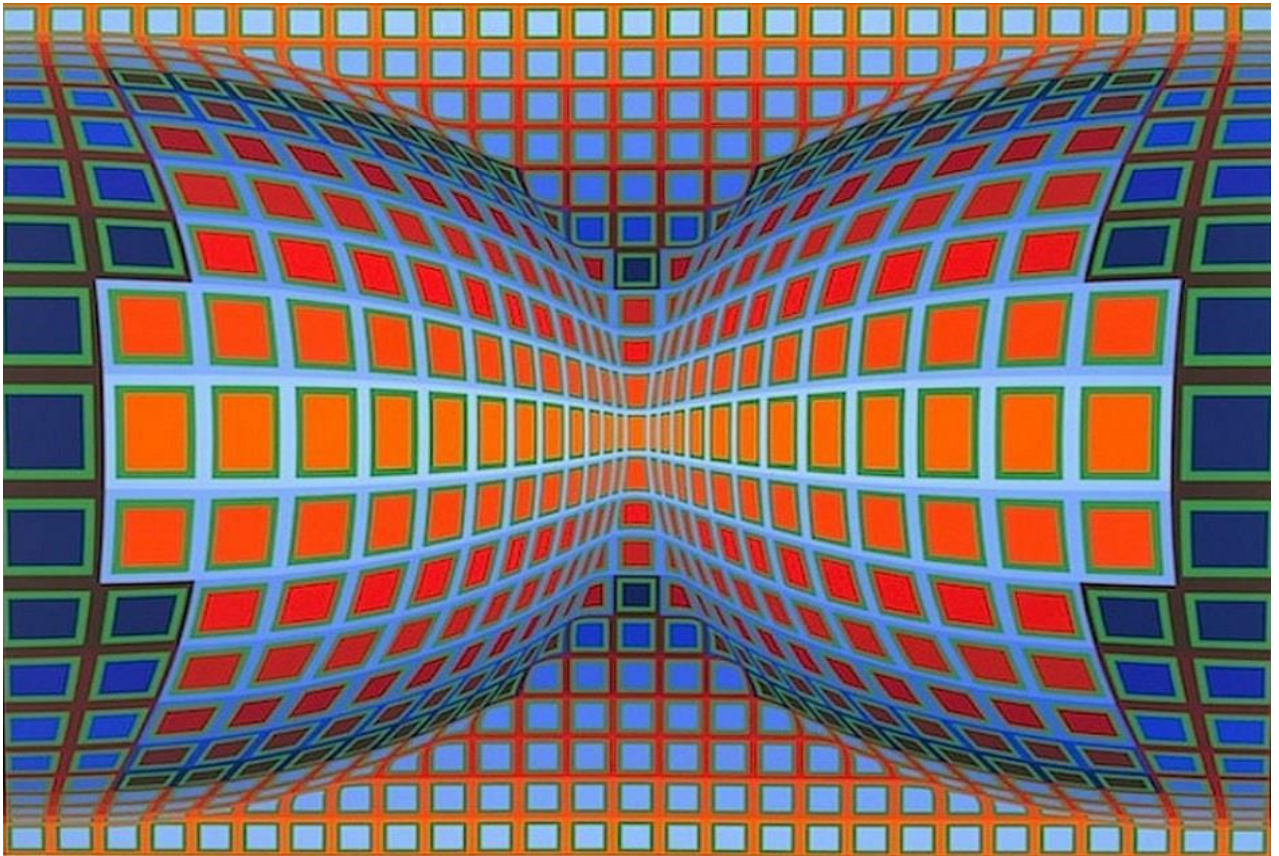

Рис.А.1.3. В. Вазареллі, стиль поп-арт

Рис.А.1.4. М. Чюрльоніс «Рай»

Рис.А.1.5. М. Чюрльоніс «Соната зірок. Аллегро»

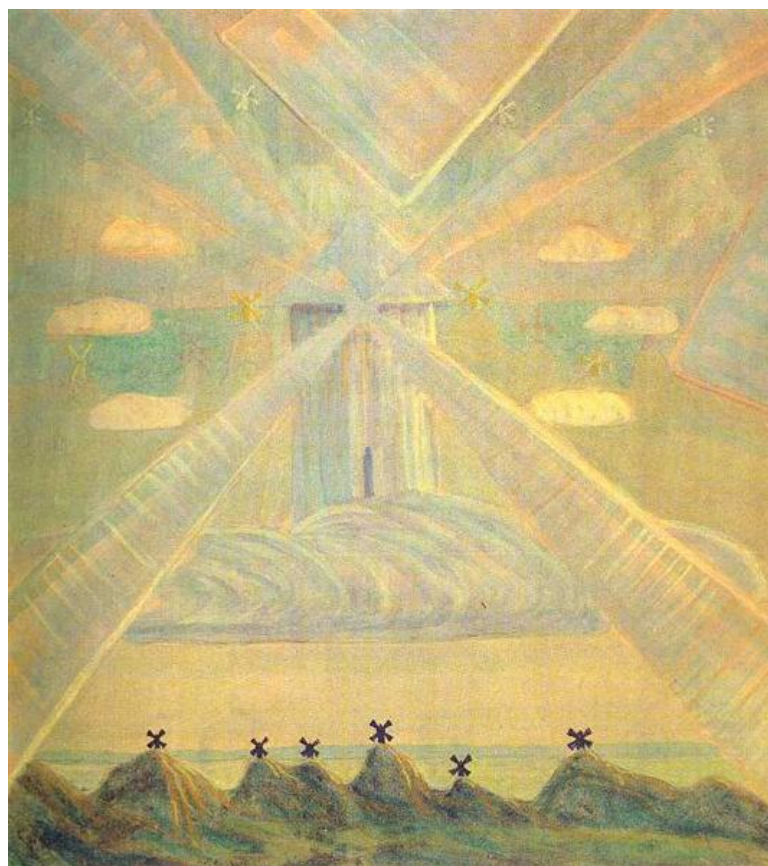

Рис.А.1.6. М. Чюрльоніс «Соната весни. Анданте»

Додаток Б

Пошук художнього образу нетканого гобелену «Мелодія»

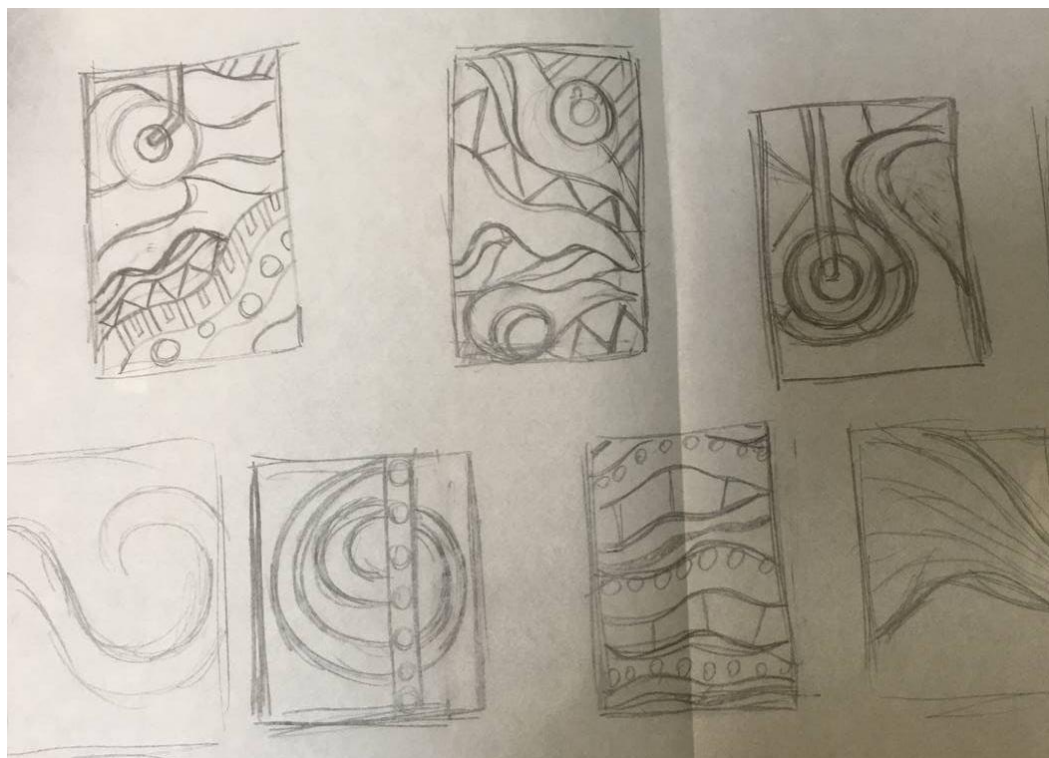

Рис.Б.2.1. Перший етап композиційного пошуку

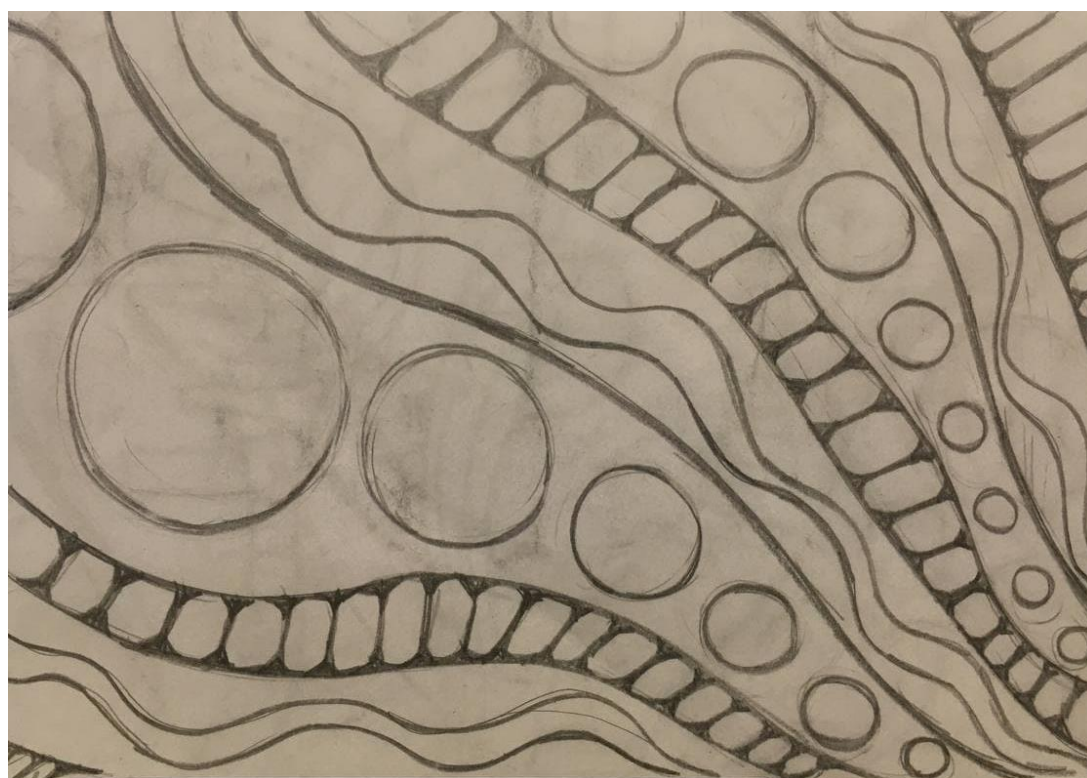

Рис.Б.2.2. Пошук композиційного вирішення

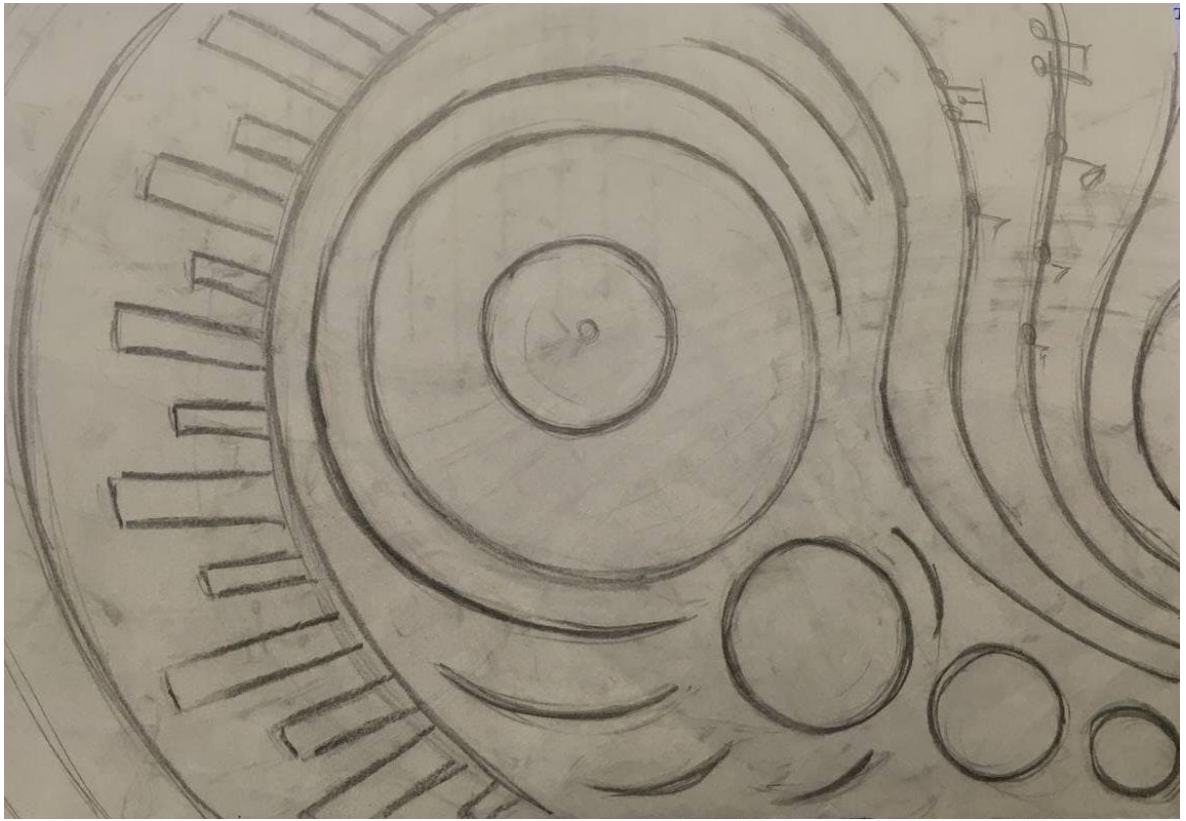

Рис.Б.2.3. Пошук композиційного вирішення

Рис.Б.2.4. Пошук композиційного вирішення

Додаток В

Колористичний пошук композиції «Мелодія»

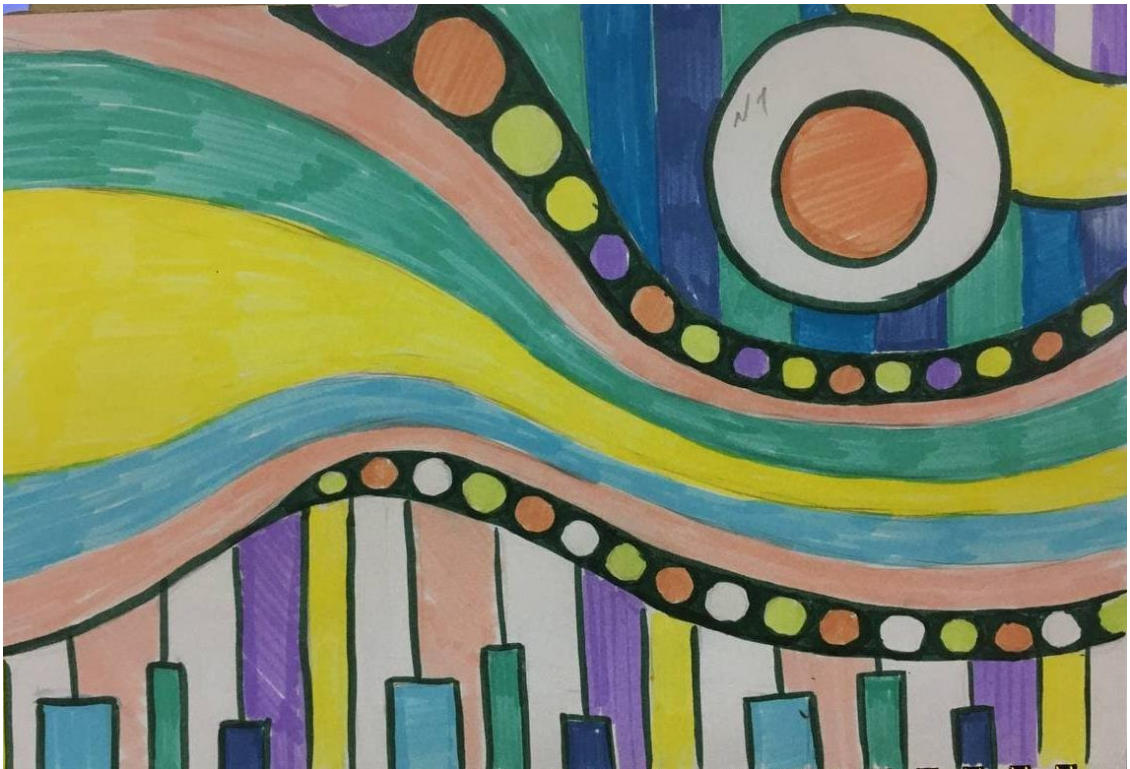

Рис.В.3.1. Пошук колірного вирішення

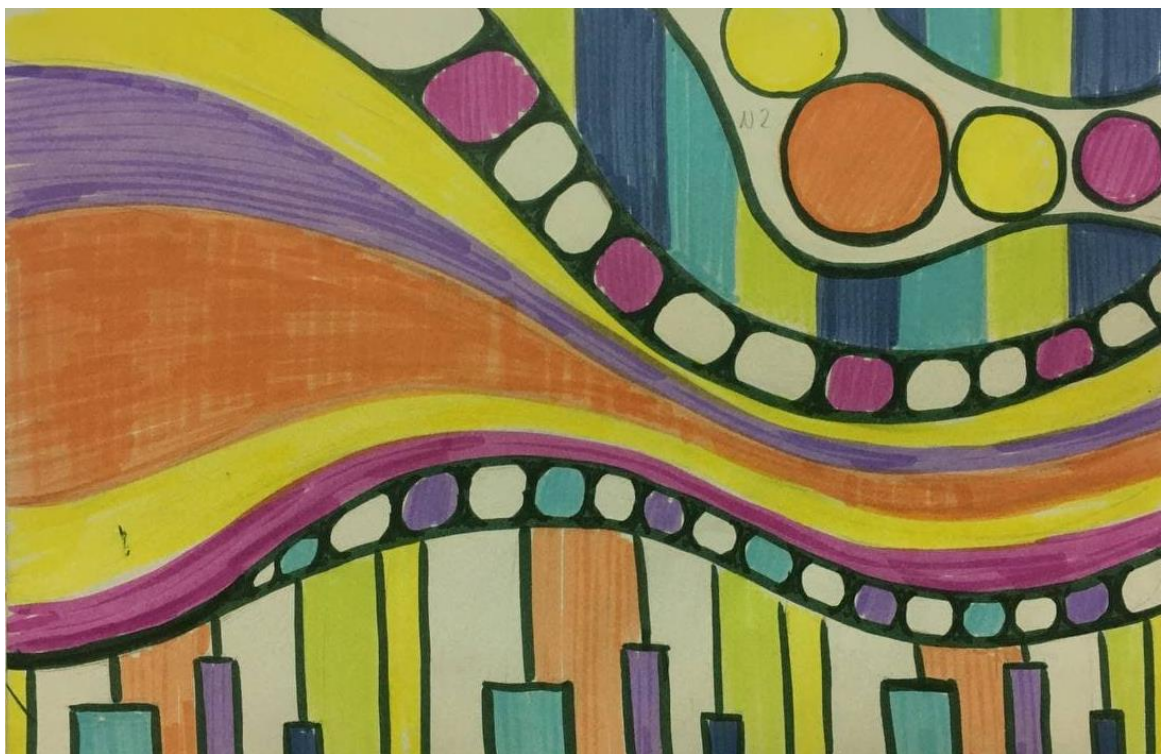

Рис.В.3.2. Пошук колірного вирішення

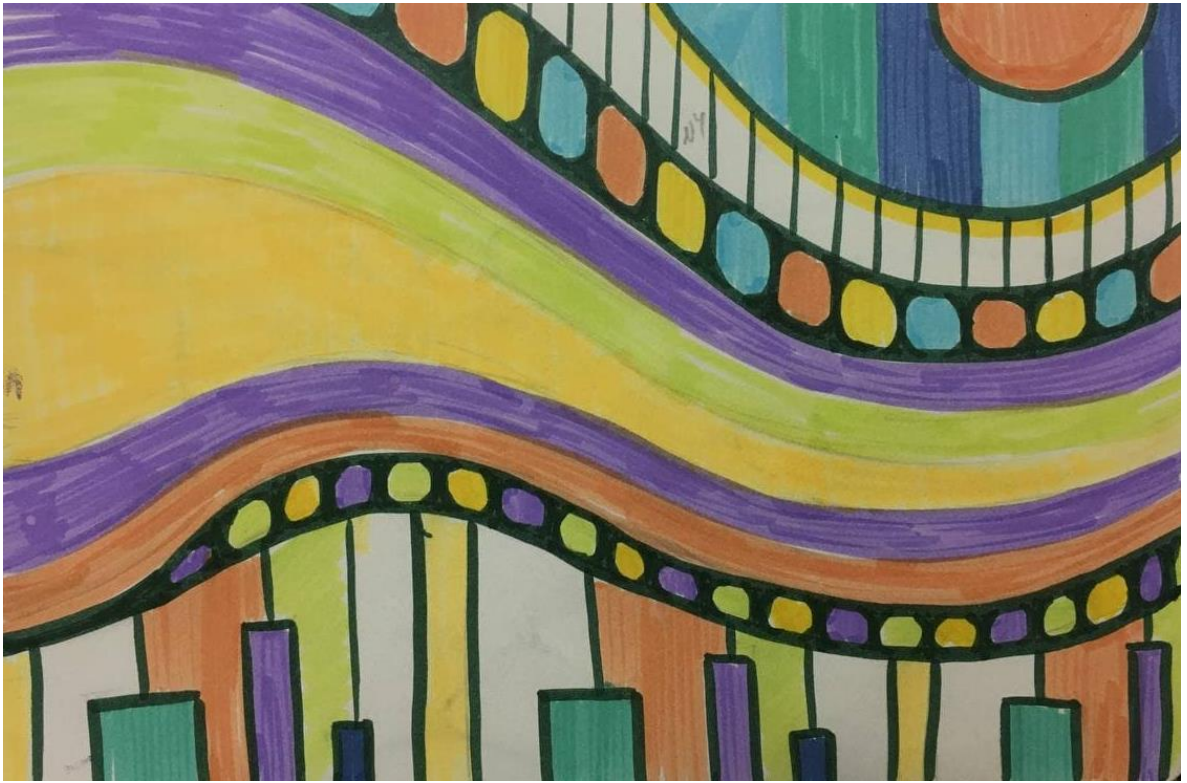

Рис.В.3.3. Пошук колірною вирішення

Рис.В.3.4. Пошук колірною вирішення

Рис.В.3.5. Пошук колірного вирішення

Додаток Г

Технологічні особливості створення нетканого гобелену «Мелодія»

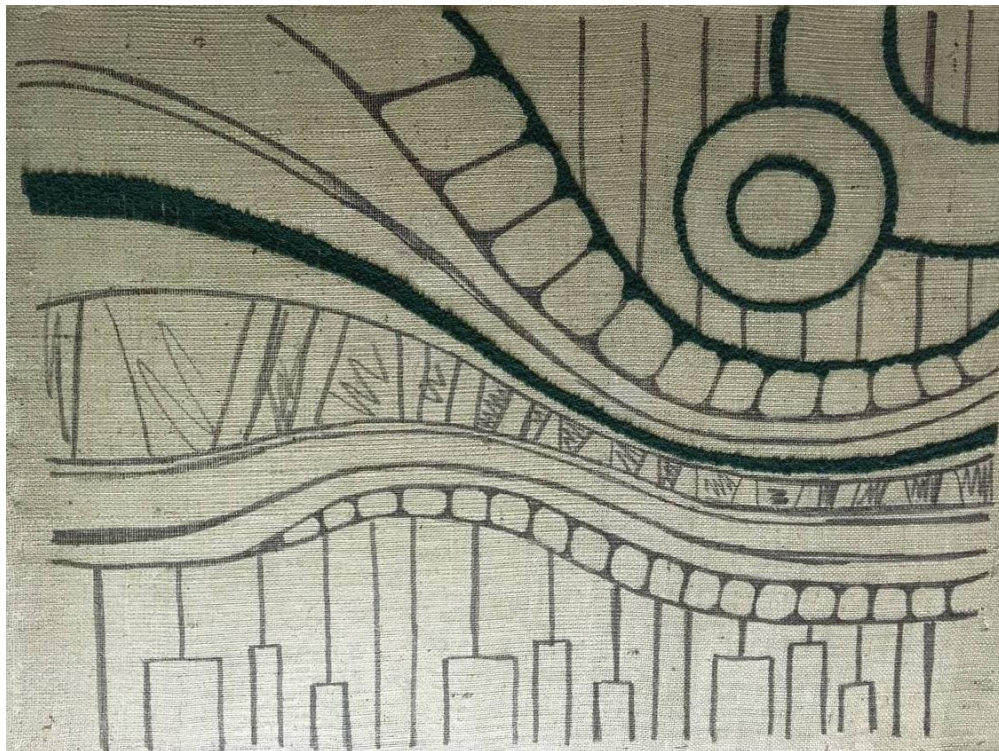

Рис.Г.4.1. Перенесення ескізу на натянуту основу

Рис.Г.4.2. Спеціальна голка для техніки неткого гобелену

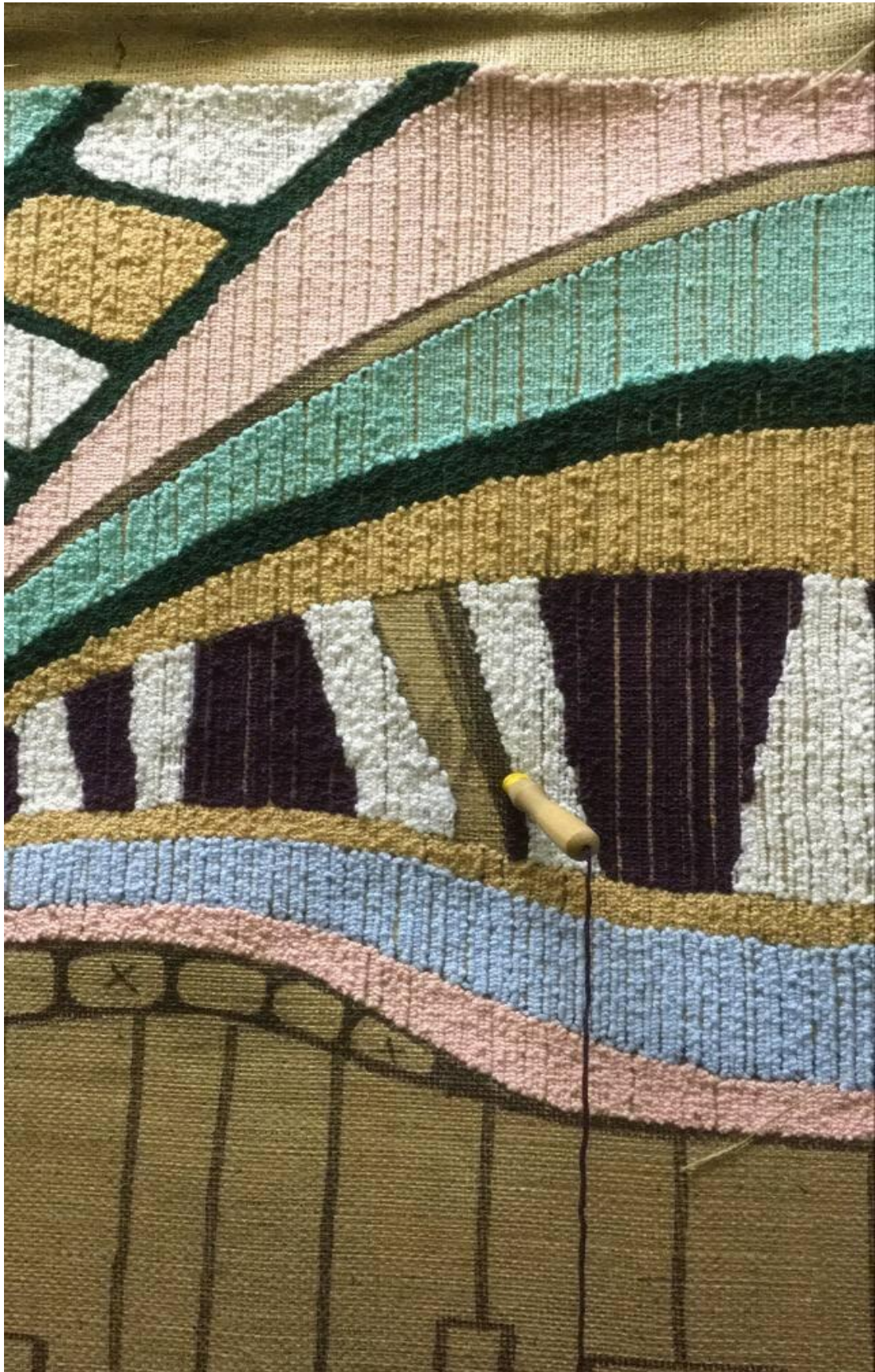

Рис.Г.4.3. Техніка плетіння нетканого гобелену

Рис.Г.4.4. Лицьова сторона нетканого гобелену «Мелодія»

Додаток Д

УДК 37.022*312*(063)
Ф 79МАТЕРІАЛИ
II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ«ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ
ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ОСВІТНІХ СИСТЕМ»

(4-5 грудня 2020 р.)

Ф 79 **Формування сучасних педагогічних технологій та освітніх систем.** Матеріали II науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 4-5 грудня 2020 р.). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2020. – 184 с. ISBN 978-966-992-319-6У збірнику представлені матеріали II науково-практичної конференції «Формування сучасних педагогічних технологій та освітніх систем». Розглядаються загальні питання теорії та методики навчання, теорії і методики управління освітою, дошкільної педагогіки та інші.
Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів.

УДК 37.022*312*(063)

ISBN 978-966-992-319-6

© Колектив авторів, 2020
© Видавництво «Молодий вчений», 2020Запоріжжя
2020

6 | II науково-практична конференція

м. Запоріжжя, 4-5 грудня 2020 р. | 107

Михайліченко Т.М. МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНА НА ЗАНЯТТЯХ У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ	107
Pindosova T.S. HOMEWORK AT THE ENGLISH LESSONS AT THE HIGHER SCHOOL: WAYS OF CHECKING	111
Погромська Г.С., Махровська Н.А. УНІФІКОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ	115
Пронь О.С., Ясучко К.Г. ЗМІСТОВІ АКЦЕНТИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ	120
Свиствен К.О. ЕТНІЧНІ МОТИВИ В ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВОМУ ЗОБРАЖЕННІ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	121
Чернявська А.О. МЕТА І ЗМІСТ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ	126
Шарига А.О. ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТИЛІЗУВАТИ ПОРТРЕТНЕ ЗОБРАЖЕННЯ	130
Швець М.А. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ СИСТЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З АУДІОВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА	134
ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ Спирidonova С.О. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ КОЛЕДЖУ	137

Михайліченко Т.М.*студентка,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова***МЕТОДИКА ОВОЛОДІННЯ ТЕХНІКОЮ
НЕТКАНОГО ГОБЕЛЕНА НА ЗАНЯТТЯХ
У ЗАКЛАДАХ ХУДОЖНЬОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Мистецтво гобелена у своєму розвитку пройшло складний шлях: від класичного площинного до фактурно-рельєфного і, нарешті, до самостійного текстильного, створення якого пов'язане з одночасним використанням прийомів ткацтва, скульптури та живопису. В останні десятиліття з'явилися нові текстильні прийоми та матеріали, змінилася техніка ручного ткацтва, що дозволяє вийти за рамки традиційного гобелена. Сьогодні поширення набув такий напрямок в мистецтві текстилю як нетканий гобелен – це спрощений швидкий спосіб створення виробу, який зовні здається витканим.

Актуальність теми пов'язана з недостатньою розробленістю цього напрямку декоративно-прикладного мистецтва, що зумовлює необхідність вивчення студентами такої дисципліни як нетканий гобелен. В ході її вивчення студенти опановують комплекс теоретичних знань і практичних навичок та вміння застосовувати їх в подальшій педагогічній і творчій діяльності. Курс має значний потенціал для студентів з точки зору самопізнання і розкриття власних творчих можливостей.

Проблематику пошуку та освоєння нових текстильних прийомів і технік можна активно дослідити на прикладі робіт провідних майстрів А. Петрицького, М. Дерезуєва, Д. Шавікіна, В. Касіяна, Н. Вовк, Т. Іванюк, О. Прокопенко, В. Федька, М. Біласа, Л. Гоголя, Г. Себлій та інших. Проаналізувавши останню працю М. Біласа [1] виявлено, що науковцем було проведено низку досліджень з питань ознайомлення зі зображально-виразними засобами гобелена і процесом його виготовлення, розвитком технічних вмінь і навичок, володіння різними образотворчими прийомами та засобами формування художнього смаку та розвитку творчої особистості.

Метою статті є ознайомлення з методикою оволодіння техніки нетканого гобелена на заняттях у закладах художньої вищої освіти.

Техніка виготовлення нетканних гобеленів дозволяє створювати оригінальні твори декоративно-прикладного мистецтва незвичайної динамічності та краси. Саме тому для отримання бажаного результату так важливо дотримуватися певної методики навчання нетканого гобелена.

З метою вивчення нетканого гобелена пропонуються наступні форми організації навчання: практичні заняття і самостійна робота студентів. Під час вивчення цього курсу викладач, викладаючи матеріал, знайомить студентів з основними положеннями, що стосуються природи, специфіки, історії, технологічних особливостей, прийомів і методів нетканого гобелена.

Теоретичний матеріал викладач супроводжує показом курсових і дипломних проєктів з методичного фонду кафедри, зразків, виконаних у матеріалі в різних техніках. При цьому аналізуються технологічні особливості кожної техніки, композиційне рішення теми, трактування образотворчого мотиву і відповідність обраної структури. Це дає можливість познайомити студентів з різними формами стилізації, прийомів і методів, що застосовуються в нетканому гобелені та навчитися використовувати їх при виконанні практичних завдань.

Кожне практичне заняття починається з вивчення теоретичного й ілюстративного матеріалу. Це необхідно студенту не тільки для того, щоб знати досягнення в цій галузі, а й для пошуку власного рішення і його теоретичного обґрунтування.

Робота студента над виконанням практичних завдань у матеріалі (це робота, в першу чергу, над композицією) починається з перегляду наявного у нього підготовленого матеріалу: копій гобеленів, етюдів природи, замальовок предметів народної творчості, рослинних мотивів тощо. Від їх кількості, якості виконання та емоційної насиченості залежить готовність студента до виконання завдань. Для успішної роботи студентам, на слушне переконання І. Дворкіної [2, с. 98], необхідно познайомитися з досвідом килимів і гобеленів різних часів і народів, знати сучасний і перспективний напрямок розвитку художньо-колеристичного оформлення виробів.

Пошук образотворчого мотиву, який буде покладено в основу композиції, ведеться студентами в основному в позаурочний час.

На заняттях аналізуються замальовки, обговорюються можливості їх використання в створенні композиції нетканого гобелена.

Студент повинен представити не менше 5-6 ескізів, виконаних в ахроматичній гамі з різними рішеннями теми. Після обговорення викладач затверджує найбільш вдалий варіант, і студент приступає до пошуку колірного рішення теми. У роботах М. Бізаса «Весільні ворота», «Куми» виразно прослідковується гармонійне поєднання кольорів, а в гобелені «Лісова пісня» майстерно створена композиція, що допомагає увіяти себе на тій галівні, де Лукаш грає на сопілці нам з Мавкою. Також можна прослідкувати цікаві колористичні та композиційні рішення в роботах Л. Жоголь «Пора, брат, пора», «Тиша», Н. Шапран, О. Пащенко, О. Кульчицької та ін.

Для отримання результату перед початком пошуку ескізного вирішення студенту пропонується спочатку усвідомити, для яких конкретних цілей буде використаний майбутній гобелен, тому що особливість гобелена полягає насамперед у підвищеній експресії фактури, виявленні краси, структури й форми та її взаємозв'язку з оточенням.

За характером застосовуваних образотворчих мотивів композиції можна розділити на лінійні, рослинно-орнаментальні, комбіновані, в яких поєднуються рослинний і геометричний орнамент, тематичні, емблематичного, знакові, сюжетні, фігуративні. Підбираючи ілюстративний матеріал для створення тематичних, сюжетних чи фігуративних композицій, студент, як зазначає Кобанова Л. [3, с. 155-158], повинен чітко увіяти собі, наскільки вони відповідають темі за своїм змістом та наскільки можуть бути використані для створення гобелена відповідної (щільної або легкої основи) фактури за можливостями декоративного узагальнення.

Після того, як колірне рішення буде знайдено, починається робота над картоном (шаблоном або технічним малюнком), який виконується в натуральну величину майбутнього виробу.

Вибір техніки нетканого гобелена студент здійснює за погодженням з викладачем, щоб знайдений колористичний лад композиції не втратив свого звучання, а підкреслив художньо-емоційну виразність. У процесі вивчення програми студенти виконують зразки кожного виду технік нетканого гобелена, знайомляться зі специфікою кожного технологічного прийому.

Виконуючи ці завдання, студенти розвивають свою фантазію і перетворюють досвід роботи з технікою нетканого гобелена на той, що знадобиться їм надалі при виконанні творчої роботи. Викладач своїми порадами допомагає студентам знайти найбільш правильне рішення, яке відповідає всім сучасним і технологічним вимогам.

Перед виконання творчої роботи викладач інформує про специфіку роботи з матеріалом, технологічні особливості та обов'язково ознайомлює з технікою безпеки при роботі з голкою. Під час виконання першої роботи проводить майстер-клас, щоб показати всі технічні особливості притаманні нетканому гобелену. Після засвоєння усіх тонкощів, під пильним контролем, студенти можуть приступати до виготовлення власних нетканних гобеленів.

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що використання пропонованої методики має стати підґрунтям для створення умов активізації творчого потенціалу особистості студента та його реалізації в процесі діяльності. У ході оволодіння технікою нетканого гобелена студент не тільки опанує нові методи та прийоми прикладної творчості, а й розвиває художнє мислення, креативність і фаховий досвід майбутнього митця.

Список використаних джерел:

1. Бутич-Сверська І.С. Михайло Бізас. Альбом. Київ: Мистецтво, 1972. 125 с.
2. Дворкіна І. Гобелен за десять вечеров. Москва: Культура і традиції, 1998. 184 с.
3. Кобанова Л. Гобелен. Килими: у великій ілюстрованій енциклопедії старовини. Прага: Новий світ, 1980. 279 с.
4. Полонський В.П. Сознание и творчество. Ленинград: Советский писатель, 1934. 211 с.

